Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزى

ҲИЖРИЙ ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, ШАВВАЛ, 18-КУН.
ШАМСИЯ, 1371 ЙИЛ, САВР, 1-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг рўзномаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган 1992 ЙИЛ 21 АПРЕЛЬ, СЕШАНБА, 76-СОН • 327 • НАРХИ ОБУНАЧИГА 15 ТИЙИН. СОТУВДА 1 СУМ.

ДЕНГИЗ ЙЎЛИ ТУГАГАН ЖОЙДА

●

УЗБЕКИСТОН аҳолиси бир йилда 6,5 миллион тонна ғалла истеъмол қилади. Шунинг 4,5 миллион тоннаси хориждан олинади. Гўшт, шакар, сариёғ, болалар озуқаси каби маҳсулотларнинг асосий қисми ҳам чет элдан келтирилади.

Расмий маълумотларда давлатга бир килограмм ун 19—23 сўмга, гўшт 85—90 сўмга, шакар 45—50 сўмга тушаётганлиги қайд этилади.

Ҳақиқатан ҳам шундайми? «Халқ сўзи» мухбирлари кўпчиликни қизиқтираётган ана шу саволга жавоб излаш мақсадида яқинда Одессага боришиб, шаҳар портида Узбекистонга аталган юкларнинг қабул қилиниши ва жўнатилиши билан қизиқдилар. Рўзноманинг кейинги сонида ана шу сафар таассуротлари билан батафсил танишасиз.

М. Назаров олган суратлар.

●

РАССОМЛАР АНЖУМАНИ

Ўзбекистон Республикаси Рассомлар уюшмасининг XIV қурултойи бўлиб ўтди. Унда уюшма бошқаруви раиси Б. Жалоловнинг икки қурултой орасида қилинган ишлар тўғрисидаги ҳисобот маърузаси тингланди.

Музокараларда сўзга чиққан нотиқлар асосий диққат-эътиборни бозор иқтисодиёти шароитида тасвирий санъатнинг тақдирига қаратдилар.

Бугунги кунда бошқа ижодий уюшмалар каби рассомлар уюшмаси ҳам оғир иқтисодий аҳволни бошидан кечирмоқда. Шу муносабат билан рассомлар, санъатшунослар долзарб муаммоларни кун тартибига қўйишди. Рассомлар корхоналарини солиқлардан озод қилиш ҳамда уларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш каби муаммолар шулар жумласидандир.

Қурултойда Р. Аҳмедов Рассомлар уюшмаси бошқарувининг президенти этиб сайланди.

Қурултой ишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси Б. Назаров иштирок этди.

(ЎзА).

ХУШХАБАРЛАР

ТАЖРИБА АЛМАШИШГА КЕЛИШДИ

● БЕЛЬГИЯ қиролининг «Марчил» фирмаси нон-булка саноати мутахассислари «Зарафшон» ресторанида меҳнат қилаётган ҳамкасблари билан ўзаро тажриба алмашиш мақсадида Ўзбекистонга ташриф буюришди. Ишбилармон меҳмонлар келган кунлариёқ ўз ватанларида тайёрланаётган таомларнинг сирларини ўргатишга киришдилар. Бельгияликлар Ўзбекистон нон маҳсулотлари саноати билан танишишгач, шу соҳага оид замонавий ускуналар етказиб бериш ниятида эканликларини айтишди. Фирма директори Марк Смит иш ўрганмоқчи бўлган бир гуруҳ ёшларни ўз ҳисобидан ўқитмоқчи

ДУТОРЧИЛИК САНЪАТИ ЖОНКУЯРИ

● ОКТЯБРЬ районидаги Ҳамза номли махсус мусиқа мактабида бастакор, мураббий Абдумажид Абдуҳакимов таваллудининг 50 йиллиги кенг нишонланди. Тантанада иштирок этган шаҳар жамоатчилиги, юбилярнинг шогирдлари, бастакорлар, санъаткорлар А. Абдуҳакимов ижодий фаолиятининг бетакрор қирралари, республикамизда дуторчилик санъатини ривожлантиришга қўшган ҳиссасини юксак баҳоладилар. Тошкент давлат консерваторияси профессори А. Одилов, бастакор С. Анваров юбиляр машаққатли меҳнат эвазига қадимий анъаналарни дутор пардаларида маҳорат билан уйғунлаштиргани хусусида сўзладилар. Кеча сўнгида бастакор ва мураббий А. Абдуҳакимовнинг шогирдлари у яратган мусиқа асбобларида куй ва қўшиқлар ижро этишди.

УЗИМИЗДА ТАЙЁРЛАНАЯПТИ

● «ГЕОЛОГИЯ» қидирув корхонаси ишчилари республикамиз геологларига ер остида яширинган бойликлар ҳақида аниқ маълумот олиш мумкин бўлган ускуналар тайёрлаб беришаяпти. Ана шу дастгоҳлардан баъзилари Мингбулоқ конини жиловлаш учун танланди. Шуниси қувончлики, яқинда завод «Ўзбеколтин» бирлашмасининг буюртмаси билан олтинни ажратиш, қайта ишлаш дастгоҳлари тайёрлашга киришди.

Исматилла ТОШЕВ.

ТУРКИЯГА ТАШРИФ

Туркия Республикаси Буюк миллат мажлиси таклифига кўра Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг раиси Ш. Йўлдошев 20 апрель куни дўстона ташриф билан Анқарага жўнаб кетди. Унга Олий Кенгаш мандат комиссиясининг раиси Ш. Мирзиёев бошқа расмий кишилар ҳамроҳлик қилмоқдалар. Делегация Буюк миллат мажлиси ташкил топганлигининг 72 йиллиги тантаналарида қатнашади.

Сафар чоғида икки давлат ўртасидаги парламентлараро ҳар тарафлама ҳамкорликни янада кенгайтириш ва чуқурлаштиришнинг аниқ йўналишларини белгилаш масалалари юзасидан Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши билан Буюк миллат мажлиси раҳбарлари ўртасида ўзаро фикр алмашиш кўзда тутилмоқда.

БМТ БОШ КОТИБИ БУТРОС ГАЛИНИНГ АФҒОНИСТОНДАГИ ВАЗИЯТ ХУСУСИДАГИ БАЁНОТИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРИНИНГ БАЁНОТИ

Ўзбекистон Республикаси Афғонистондаги можаро тинч бартараф этилишининг изчил тарафдори бўлиб келди ва ҳозир ҳам шунинг тарафдори бўлиб турибди. БМТ аъзоси бўлган ҳамда БМТ Уставининг мақсад ва қоидаларига содиқ бўлиб қолаётган Ўзбекистон Республикаси Афғонистон муаммосини афғонларнинг ўзлари БМТнинг сулҳ ташаббуслари асосида ҳал этишлари керак, деб ҳисобламоқда.

Кейинги кунларда Афғонистонда ҳарбий сиёсат вазият чигаллашганлиги муносабати билан Ўзбекистон Республикаси жаҳон ҳамжамиятининг хавотирлигига қўшилади ва БМТ Бош котиби Б. Галининг Афғонистон хусусидаги баёнотини қўллаб-қувватлашини изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси бу ердаги можарони сиёсий воситалар билан ҳал этишдан бошқа йўл йўқ, чунки бу йўл хунрезлик ва зўравонликка чек қўйиш мақсадини кўзлайди, миллий ярашга, Афғонистоннинг бирлиги ва ҳудудий яхлитлигини сақлаб қолишга кўмаклашади, деб ҳисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги.

ЕР ЮЗИ БЎЙЛАБ

Одамлар. Воқеалар. Янгиликлар

ЖУМҲУРИЯТДА

БУГУН республика Фанлар академиясининг Алишер Навоий номидаги Адабиёт институтида машҳур ўзбек шоири Абдулҳамид Чўлпон туғилган кунининг 95 йиллигига бағишланган илмий анжуман бўлиб ўтади. Бундай тадбир Чўлпон ижоди ва шахси оқлангандан бери биринчи марта уюштирилмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

ТУРКМАНИСТОН гази Эрон ва Туркия орқали Европага етиб борадиган бўлди. Газопроводни қуриш учун икки ярим миллиард доллар маблағ зарур. Бу пулнинг катта қисмини Саудия Арабистони беради. Яқинда ана шу мамлакатга ташриф чоғида Президент С. Ниёзов ва подшоҳ Фаҳд бу ҳақда ўзаро келишиб олишди.

* * *

МОСКВАДА Россия ҳукумати амалга ошираётган иқтисодий ва сиёсий ислоҳотларни қўллаб-қувватловчи демократик кучларнинг митинги бўлиб ўтди. Маълумотларга қараганда, митингда юз мингга яқин киши иштирок этган. Тўпланганлар Олий Кенгаш ва халқ депутатлари съездига ишончсизлик билдириш кампаниясини бошлашга даъват қилишди.

ХОРИЖДА

АҚШ Президенти Жорж Буш Кубага қарши иқтисодий қамал чораларини янада кучайтирди. Эндиликда Қўшма Штатлар портларига Куба билан савдо-сотиқ қилаётган кемаларнинг кириши батамом таъқиқланди. «Биз бугун ўз мақсадимиз — Кубага озодликни қайтариш учун ҳар қачонгидан кўра яқинроқмиз», — деди Президент.

* * *

1974 йил собиқ СССРни тарк этган рус ёзувчиси Александр Солженицин ватанига қайтишга қарор қилди, деди Россиянинг АҚШдаги элчиси В. Лукин Дзидзи Цусин япон ахборот агентлиги мухбири билан суҳбатда. Элчининг айтишига қараганда, 73 яшар ёзувчи Россия элчихонасига ўз ватанига қайтишни сўраб икки марта хат билан мурожаат этган.

* * *

СОБИҚ Президент Нажибулло яқин сафдошлари билан маслаҳатлашмасдан мамлакатдан чиқиб кетишга уриниб ўзини-ўзи ҳокимиятдан маҳрум қилди, деди Афғонистоннинг Россиядаги элчиси Муҳаммад Довуд Размёр. Мухбирларнинг ҳозир Нажибулло қаерда, деган саволига, элчи «у Қобулда», «Қобулнинг қаерида» деган саволга эса «Қобул жуда катта шаҳар» деб жавоб берди.

* * *

БМТнинг бизга қарши жазо чоралари шу қарорни бажаришга киришган давлатлар учун қимматга тушади, деди Ливия инқилоби раҳбари М. Қоддофи. Унинг айтишига қараганда, араб давлатларининг норасмий вакиллари ташриф буюришиб, насронийларга қарши янги муқаддас урушга бош бўлишни илтимос қилишган. Америкалик терговчилардан «Панам» авиакомпаниясига қарашли самолётни портлатишда Ливия фуқаролари умуман иштирок этишмаганлиги ҳақидаги ҳужжатларни сотиб олиб, АҚШ Президентига юбордим, аммо у ҳеч қандай жавоб қайтармади, деб айтди М. Қоддофи.

(Хорижий рўзномалар ва ахборот агентликлари материаллари асосида тайёрланди).

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг қарори

БЕЛГИЛАНГАН ҲАҚИҚИЙ ҲАРБИЙ ХИЗМАТ МУДДАТИНИ ЎТАГАН ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ ҚУРОЛЛИ КУЧЛАР, ЧЕГАРА ВА ИЧКИ ҚЎШИНЛАР САФЛАРИДАН ЗАҲИРАГА БЎШАТИШ ҲАМДА ФУҚАРОЛАРНИ ҲАҚИҚИЙ ҲАРБИЙ ВА МУҚОБИЛ ХИЗМАТГА НАВБАТДАГИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

1991 йил 31 августда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллиги асослари тўғрисида»ги қонунга ҳамда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида қатнашувчи давлатлар бошлиқлари кенгашининг 1992 йил 14 февралда Минскда ва 1992 йил 20 мартда Киевда тузилган битимларга мувофиқ Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Белгиланган ҳақиқий ҳарбий хизмат муддатини ўтаган муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчилар Қуролли Кучлар, чегара қўшинлари ва Ўзбекистон Республикаси ички қўшинлари сафларидан заҳирага бўшатилсин.

2. Ўзбекистон Республикасининг 1965—1974 йилларда туғилган, чақириқ кунигача 18 ёшга тўлган ҳамда кечиктириш ҳуқуқи бўлмаган фуқаролари 1992 йил май-июнь ойларида ҳақиқий ҳарбий ва муқобил хизматга чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги (ўртоқ Аҳмедов) фуқароларни Ўзбекистон Республикаси ҳарбий қисмлари ва Қуролли Кучлари қўшилмаларида, Ўзбекистон Республикаси миллий гвардияси бригадасида, Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик ташкилоти чегара қўшинларида, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлари вазирлигининг ички қўшинларида ҳамда Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигининг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган стратегия кучларида хизмат қилиш учун бу қисмларни тузишнинг экстериториал қоидасини ҳисобга олиб, ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирсин.

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари ихтиёрий равишда ёки тегишли битимга биноан ҳарбий хизматга чақирилиб, уларнинг МДҲга аъзо бўлган давлатлар ҳудудида жойлашган бирлашган Қуролли Кучларнинг стратегик кучлари қисмларига (Ўзбекистондан ташқарига), шунингдек Ғарбий ва Шимолий қўшинлар гуруҳига, Ҳарбий Денгиз флотига (Қора Денгиз флоти билан Каспий флотилияси бундан мустасно) юборилишига рухсат этилсин.

Олий ҳарбий ўқув юртларига кирувчилар донраси аниқлансин, Халқ таълими вазирлиги (ўртоқ Йўлдошев), Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятларнинг ҳокимиятлари ва Тошкент шаҳрининг ҳокимияти эса энг яхши йигитлар танланиб, улар ҳарбий ўқув юртларига юборилиши учун зарур тадбирларни амалга оширсинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгашининг раиси, вилоят, шаҳар ва район ҳокимлари чақириқ комиссияларини тузиб, ўз ўринбосарларидан бирини бундай комиссияга раис этиб тайинласинлар, чақириқ даври учун зарур миқдорда техник ходимлар ва автотранспорт ажратиб берсинлар, чақириқ ва йиғилиш жойларида армияга чақирилувчилар ва уларнинг оилалари учун меъёрий маиший шароит яратилсин, корхоналар ва жамоат ташкилотлари билан келишилиб, чақирилувчилар командаларини ҳарбий қисмларгача кузатиб бориш учун уларнинг вакиллари жалб этилсин.

4. Чақириқ комиссияларига қуйидаги ҳуқуқлар берилсин:

а) оилада кенжа ўғил бўлган фуқарони, агар унинг акалари ҳақиқий армия хизматини ўтаган бўлса ёки қонуний асосларда ҳарбий хизматдан озод этилган бўлса; оилада меҳнатга лаёқатли қизлар бўлган тақдирда ҳам якка ўғил ҳисобланган ўғилларни;

акалари муддатли ҳарбий хизматни ўташ чоғида ҳалок бўлган ёки вафот этган ҳарбий хизматчиларни муддатли ҳарбий хизматга чақиришдан озод этиб, уларни заҳирага ўтказиш;

б) чўпонлар шу лавозимда ишлаётган даврда уларни муддатли ҳарбий хизматга чақирмаслик;

в) бир оиладан икки ёки ундан кўп биродар бир вақтнинг ўзида армияда хизмат қилишига йўл қўймаслик. (Эгизаклар ва ихтиёрий равишда хизмат қилиш истагини билдирганлар бундан истисно);

г) қонуний никоҳдан ўтган йигитларни оиласининг доимий истиқомат жойига мумкин қадар яқин жойлашган қисмлар ва қўшилмаларга жўнатиш;

д) Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг олий ва ўрта махсус ўқув юртларига кирган йигитларни армияга чақиришни кечиктириш.

5. Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги (ўртоқ Аҳмедов) Ўзбекистоннинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш зарурлиги, ёшлар орасида ватанпарварлик туйғуларини, ўз халқини ҳимоя қилиш, Ўзбекистон истиқлоли ва мустақиллигини ишончли кафолотчиси бўлиш ҳуқуқидан фахрланиш туйғуларини ривожлантириш юзасидан аҳоли орасида кенг ташвиқот ва тушунтириш ишларини олиб бориш таъминлансин, шу мақсадда махсус бригадалар тузилсин ва улар жойларда ташвиқот ишларини олиб бориш учун юборилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги (ўртоқ Каримов), вилоят, шаҳар ва район соғлиқни сақлаш идоралари армияга чақирилувчилар тиббий кўрикдан ўтказилишига алоҳида эътибор берсинлар, тиббий кўрик Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг 1990 йил 27 ноябрдаги фармойишида тасдиқланган касалликлар ва жисмоний камчиликлар қўшимча рўйхатига қатъий мувофиқ равишда малакали ўтказилиши таъминлансин.

7. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (ўртоқ Алматов) чақириқ ва йиғилиш жойларида, армияга чақирилувчиларни транспортга чиқариш ва жўнатиш жойларида жамоат тартибини таъминласин. Ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилишдан бўйин товлаётган шахсларни аниқлашда мудофаа ишлари бошқармалари ва бўлинмаларга ёрдам ва мадад берсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Савдо вазирлиги (ўртоқ Усмонов), Ўзбекбирлашув (ўртоқ Волков), Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги чақириқ ва йиғилиш жойларида буфетлар, чойхоналар, ошхоналар ишлашини, алкоголсиз ичимликлар, озиқ-овқат маҳсулотлари, кундалик зарур моллар билан савдо қилинишини, шунингдек маданий-оммавий тадбирлар ўтказишни, ижодий жамоаларнинг чиқишларини ташкил этсинлар.

9. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятларнинг ҳокимиятлари ва Тошкент шаҳар ҳокимияти Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлиги билан биргаликда йигитлар ўзларининг Ўзбекистон Республикаси давлат истиқлолини, фуқароларнинг Конституцияда белгилаб қўйилган ҳуқуқлари ва эркинликларини, республиканинг ҳудудий яхлитлигини ҳимоя қилишга доир фуқаролик бурчларини ҳалол бажаришлари зарурлигини оммавий ахборот воситалари орқали кенг тарғиб қилсинлар. Айни пайтда ўзбекистонлик жангчилар бенуқсон хизмат қилиб, ҳарбий бурчларини ҳалол бажараётганлигини кўрсатувчи мисолларни, шунингдек ҳарбий қисмларда ҳарбий интизомни бузиш ҳолларини ва айбдорларга нисбатан кўрилган чораларни кенг ошкор қилсинлар.

10. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоят, Тошкент шаҳар ҳокимиятлари Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси, Ўрта Осиё Темир йўл бошқармаси ва жамоат ташкилотлари билан биргаликда заҳирага бўшатилган ҳарбий хизматчиларни ташкилий равишда кутиб олиш ва уларни доимий яшаш жойларига кузатиб қўйишни таъминласинлар.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган қисмлар ва қўшилмаларнинг командирлари заҳирага бўшатилган ҳарбий хизматчиларни тантанали кузатиб қўйишни ташкил этсинлар, ёш хизматчиларни қабул қилиш ва жойлаштириш учун жойларни тайёрлаб қўйсинлар. Армияга чақирилганлар етиб келгани ва фарзандларининг хизмат шароитлари ҳақида ота-оналарига икки ҳафталик муддат ичида хабар қилсинлар.

11. Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси (ўртоқ Мустафоев) фуқаролар ҳақиқий ҳарбий хизматга ва муқобил хизматга ўз вақтида ва тўла чақирилишини таъминлашда чақириқ комиссияларига ёрдам берсин. Барча ҳокимиятлар, вазирликлар, идоралар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар умумий ҳарбий мажбурият ҳамда Ўзбекистон Республикаси мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш тўғрисидаги қонунларни оғишмай бажаришларини қаттиқ назорат қилиб боришни таъминласин.

12. Вазирлар маҳкамасининг 1991 йил 10 майдаги 124-сонли, 1991 йил 25 октябрдаги 267-сонли қарорлари ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 7 февралдаги 54-сонли қарори билан тасдиқланган муқобил хизмат тўғрисида вақтинчалик низомнинг 3-модда 4-абзаци ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин

13. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиб бориш Ўзбекистон Республикаси Президенти девони Мудофаа сиёсати бўлими зиммасига (ўртоқ Қосимов) юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг раиси И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 18 апрель.

(Ушбу қарорнинг шарҳи билан рўзноманинг кейинги сонида танишасиз).

«КАМАЛАК» ИШ БОШЛАДИ

ПАХТАКОРЛИК ўқитувчи Алимамат Холмуродов бозор шароитини ўз вақтида тушуниб етди ва имконият туғилиши ҳамоно катта қийинчиликлар эвазига бўлса-да, ширкат очишга эришди. Ширкатга илгари уйларида тўқувчилик қилиб кун кўрган, аммо «меҳнатсиз даромад орттираяпти» деб бозорлардан қувғин қилинган аёллар аъзо бўлиб кирдилар. Ширкат бундай аёлларни имкон даражасида ип билан таъминлайди, улар тайёрлаган маҳсулотни сотиб беради.

Ҳозир «Камалак» ширкати эркаклар ва аёллар жемперлари, камзуллари, болалар кийимларини ишлаб чиқараяпти. Корхона келажакда ўз биносига, тўқув дастгоҳларига эга бўлади. Шу ниятда яқин атрофдаги хўжаликлардан бир неча гектар ер сотиб олинади. Ҳозирча Санкт-Петербургнинг «Вулкан» заводи билан шартнома тузилди. «Камалак» «Вулкан»га қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етказиб беради, эвазига эса тўқув дастгоҳларига эга бўлади.

Норбой ЖОНУЗОҚОВ.

ЯНГИ АКАДЕМИЯ

ЎЗБЕКИСТОН Республикаси Адлия вазирлигида Табиий фанлар академияси расмий рўйхатдан ўтказилди. Янги академия ер, сув, қазилма бойликлар (маъданлар, нефть, газ, минерал шифобахш сувлар ва ҳоказо), турли иморат ва иншоотлар заминини ўрганиш, уларни табиий офатлардан сақлаш, Орол ва Оролбўйи муаммолари, ўзлаштирилаётган ва ўзлаштирилиши лозим бўлган ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, атроф муҳитини муҳофаза қилиш, ноёб маъданларни халқ табобатида ишлатишга оид қатор муаммолар, жумҳурият ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига тааллуқли масалалар билан шуғулланади. Чет эл олимлари билан табиий фанлар соҳасида алоқалар боғлаб, илмий ишлар кўламини кенгайтиради ва такомиллаштиради. Жумҳурият ҳудудида амалга ошириладиган лойиҳа ва дастурларни текширувдан ўтказади.

Ўзбекистонда табиий фанлар равнақига салмоқли ҳисса қўшган ва қўшаётган олимлар, илмий ҳамда ишлаб чиқариш, лойиҳалаштириш ва халқ хўжалиги раҳбар-мутахассислари академияга аъзо бўлиб киришлари мумкин.

Ўзбекистон. Фанлар академиясининг академиги А. Н. Султонхўжаев Табиий фанлар академиясининг президенти этиб, геология-минералогия фанлари доктори, профессор С. М. Қосимов вице-президент этиб, геология-минералогия фанлари доктори, профессор М. Ш. Шерматов бош илмий котиб этиб сайландилар.

Бугунги ночор иқтисодий шароитда янги тузилган академия ҳомийларининг моддий қўллаб-қувватланишига эҳтиёж сезиши мумкинлиги табиий ҳол. Шу боис ҳомийлик йўлида иқтисодий ёрдам бериш истаги бўлган ташкилотлар ва айрим шахслар учун академиянинг банкдаги ҳисоб рақамини маълум қиламиз: **000467003, Тошкент шаҳри, давлат марказий банки МФО 172602103.**

ОЛГАН БАРАКА ТОПАЯПТИ

ҲАММА ўзини ўйлайдиган замон келди. Бировдан чўп сўрасанг, бермайди: ўз аравангни ўзинг торт. Бу бир ҳисобдан яхши. Маъқуллиги шуки, идрокинг, қобилиятингни шакллантиришга мажбурсан. Йўқса, нон қайда.

Бунинг ёмон томони ҳам бор. Фақат мол-дунёни ўйлайдиган бўлиб қоласан. Ҳар нарса пулга чақилади. Ҳозирданоқ бунинг натижасини кўраяпмиз. Икки киши учрашса даромад, маблағдан сўз очилади. Даврнинг тақозоси бу. Ундан воз кечолмайсан. Даромадгир ишбилармонларга эрк берилишига ҳам шу оқим сабаб. Кичик корхоналар очиш анъанаси шаҳару қишлоққа баб-баробар ёйилди. Хусусан, Шаҳрисабз туманининг «Москва» давлат хўжалигидаям.

Давлат хўжалигининг бош бухгалтери Самадилла Остоновнинг ташаббуси билан дурадгорлик цехи очилди. Унинг елиб-югуриши натижасида ўтган йили дурадгорларга жой ажратилди. Ишхонанинг вазифаси эшик-дераза ясашдан иборат эди. Корхона бўлгандан кейин унга лойиқ уддабурон, ишбилармонлар керак, албатта. Дурадгорларни ҳам ўзи қидириб топди. Булар — Абдураҳмон Шомирзаев, Шоймардон Эшматов ва ака-ука Абдурайим ва Абдусалом Муродовлар.

Бу кичик корхонага хом ашё (ёғоч-тахта)ни давлат хўжалиги етказиб бераяпти. Дурадгорлар ишини савобдан бошлашди. Улар анчадан бери Қодир бобо Муродов зиммасига юклатиб қўйилган тегирмоннинг нов ва дўлини янгиладилар. Ҳозир тегирмонда бобонинг ўғли Барат Муродов ишламоқда. Бу юмуш ўз вақтида қилинган экан. Ўшандан буён тегирмонга келадиганлар кўпайди. Кимдир рўзғорга ун, кимдир молига кепак тортади.

Дурадгорларнинг яна бир ишларидан эл мамнун. Ўзига, ўғлига янги уй қураётганлар эшик-дераза излашдан қутулдилар. Айниқса, ҳозирги алғов-далғовли кунда.

Усталар асосан давлат хўжалиги аҳлига хизмат қилишади. Бошланишида эшиклар 80 сўмдан пулланди. Сўнг 120 сўмдан. Ҳозир эса нархи баланд. Лекин ҳамқишлоқлар оғринмайдилар. Чунки нарх инсоф билан қўйилган. Бозорникидан паст. Сифати ҳам ёмон эмас. Олган барака топади.

Бугун нима қийин, хом ашё топиш. Бу тақчиллик усталарни ҳам четлаб ўтмайди. Лекин ҳозирча таъсири сезилгани йўқ. Олдиндан тайёрлаб қўйилган ёғоч-тахта заҳираси бор. Кейин бир гап бўлар...

Шукурулла АЛИҚУЛОВ.

Мастура Тилавқулова 30 йилдан ортиқроқ вақт мобайнида Самарқанд шаҳридаги «Хотин-қизлар меҳнати» бадиий буюмлар тўқиш фабрикасида ишлади. Нафақа ёшига етгач эса ўз жамоасидан доимий меҳнатидан узоқлаша олмаслигини тўла тушуниб етди. Меҳр қўйган меҳнати билангина кўнгли равшан тортишини чуқур ҳис этди. Шу боисдан ҳам у ҳамон ҳамкасблари сафида.

СУРАТДА: меҳнат фахрийси, илғор ишчи М. Тилавқулова.

А. ХАЛИЛОВ олган сурат.

МУРУВВАТ МАРАФОНИ

ХОРАЗМДА шаҳару қишлоқларида қарийб бир ой давом этган меҳр-шафқат марафони ниҳоясига етди. Қадимий воҳанинг ҳамма район ва шаҳарларида хайр-эҳсон марафонлари ўтказилди. Унинг эътиборли жиҳати шуки, маросимларда олдинги йилларда бўлгани каби саховатга бел боғлаган меҳнат ва ўқув жамоаларидан ташқари вилоятнинг минглаб фуқаролари ҳам фаол иштирок этиб савоби мукаррамадан бенасиб қолишмади.

Вилоят Меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси ҳайъати раиси Л. Асқарованинг маълум қилишича, ойлик мобайнида қарийб 700 минг сўмга яқин маблағ тўпланади. Ўзбекистон халқ депутати Ш. Муродов, урганчлик Ж. Салимов, Б. Абдуллаев мурувватга муҳтожлар учун бир ойлик маошларини инъом этган бўлсалар, Хева гиламчилик бирлашмаси, Урганч пиллакашлик фабрикаси, тикувчилик бирлашмаси жамоалари 20—50 минг сўмдан пул ҳадя қилдилар. Хоразм сервис бирлашмаси, Урганч давлат дорилфунуни, шаҳардаги 1-болалар поликлиникаси жамоалари ҳам сарфу харажатлардан ортган пулларни мурувват жамғармасига инъом этдилар. Хайрия маросимларида камхарж хонадонларнинг аъзолари, ёлғиз ота-онахонлар, ногиронлар, фахрийлар учун дастурхонлар ёзилди. Тансиқ таомлар тортилди, совға-саломлар, дори-дармонлар улашилди.

Эслатиб ўтамиз: ҳозир Хоразм воҳасида истиқомат қилувчи 1 миллион 200 минг кишининг 600 мингга яқини мурувватга муҳтож. Кўп болали оилалар, ногиронлар, фахрийлар сони 110 мингга етди.

Абдулла Собир,
«Халқ сўзи» мухбири.

Давлат тили қанотлари

ҚАЧОН ДАДИЛ БЎЛАМИЗ?

Тўрқовоққа кўникиб қолган бедана озодликка чиққанида ҳам қаноти борлигини унутиб қўяркан, бепоён кенглик, беҳисоб нурдан кўзи қамашиб, борлиққа кўниколмай, дафъатан парвоз қилолмас, айрим ҳолларда йиртқичларга ем бўларкан.

Бир ярим аср ичида қуллик кайфияти ва маддоҳлик хусусияти онгимизга кириб, турмушимизга сингиб кетди. Энди ҳатто мустақиллик шароитида ҳам бу балодан қутулолмаяпмиз.

Мен мустақиллик иморатининг фақат «кичкина» бир михчаси хусусида тўхталмоқчиман. Яъни, Ўзбекистонда жойлар ўз номларига — исми-жисмига монандми йўқми, унинг акси бўлса, нимага шундоқ — ана шу ҳақда очиғини айтмоқчиман.

Ном — даврлар учун мутлоқ, одамлар учун муқаддас туғ. Чақалоққа ота-онаси қулоғига азон айтдириб ном қўяди. Ўша ном чақалоқнинг мияси пластинкасига битиб қўйилади, бу ном унинг қонига, онгига сингийди. Шунинг учун фарзандга яхши ном қўйишга ҳаракат қиладилар. Яхши ном болани номига яраша бўлишга даъват этиб туради. Ҳар гал унинг номини айтиб чақирилганда бола онгида қандайдир яхши хосият ва хислат илдизлар эмиш.

Жужрофий жойларнинг номи халқ иродаси, нафасидан пайдо бўлиб онгига тушган, тарихга кирганлигидан ҳам муқаддас ва мутлоқдир. Улар тарихий шароитда, жуғрофий муҳитда ёки топографик тузуги туфайли, жисмига монанд исм олган, эҳтимолки тарихий воқеа, воқеликдан келиб чиққандир. Шу сабабдан жойлар номлари ҳам халқ ва давлат мулки бўлиб, у давлат томонидан муҳофаза қилиниши шарт.

Қонунчиликка асосланган дунёдаги миллий давлатларда ҳозир ҳам шундай. Жой номлари давлат ҳимоясида ва улар мутлоқ муқаддас сақланади. Бизнинг Туркистонда ҳам, шу жумладан ўзбеклар элида ҳам, чор Россияси босиб олгунича муқаддас жой номлари ана шундай давлат, шариат, халқ ҳимоясида эди. Босқинчилар ҳоким бўлгач, тилимиз ўрисчалаштирилиб, муқаддас жойларимиз жаллодларимиз номи билан алмаштирилди. Бундан тарихимиз тепкиланиб, азиз авлиёларимиз арвоҳлари чирқиллади, аммо биз қулликни бажо келтириб қўл қовуштириб турдик. Асакамиз Ленин, Шаҳрихонимиз Москва, Бешариғимиз Молотов, кўплаб районларимиз Фрунзе, Киров, Куйбишев, беҳисоб хўжаликларимиз Ворошилов, Будённийлар номини олди. Узоққа бормай, Тошкент шаҳри мисолида кўра қолайлик. Шундоқ темир йўл бекатида поезддан тушиб пойтахт марказига келгунингизча Кафанов, Чехов, Ленинград, Пролетар, «Правда Востока» каби кўчалардан ўтасиз. Тошкент аэропортида самолётдан тушибоқ «Слава КПСС»дан тортиб, собиқ совет империясига бағишланган мадҳияларга тўясизда, Фрунзе районни, аллақандай тил келмас ёзувларни ўқиб эсда қолмас номларга кўз ташлаб, ниҳоят Боғдан Хмельницкий, Шота Руставели, Шмидт, Леваневская, Саперная, Космонавтлар, «Правда» газетаси» ва яна Ленин орқали Тошкент меҳмонхонасига кирасиз.

Тўғри, жамоатчилик талаби билан Шота Руставели ва Б. Хмельницкий кўчаларининг жимжилоқдай бир қисми(!) Усмон Носир ва Бобур номига жой берди. Қаранг, истаса, шунақа хўжакўрсинга ўзбекчалаштириш ҳам мумкин бўларкан.

Пойтахтга кунчиқар томондан келган киши Куйбишев, Горький, Пушкин, Жуковский, Гоголь, Киров кўчалари орқали яна В. И. Ленин бош кўчасига чиқади ва бу йўлдан Тошкент меҳмонхонасига етгунча Максим Горький, Валериан Куйбишев, А. С. Пушкин, Гоголь ҳайкалларига сажда қилиб келади-да, В. И. Ленин монументига бош эгади.

Миллий давлатимизнинг пойтахти районлари ҳамон Октябрь, Фрунзе, Куйбишев, Киров ва Ленин номлари билан аталади.

Нега шундай бўлиб қолди? Чунки пойтахт бедарвоза, унда бебошлик, эгасизлик ҳукм сурган кезларда «улуғ оға», «буюк опа»лар шаҳарда хоҳлаганича ҳокимлик қилдилар. Минглардан бир мисол: Тошкентнинг «Горцветоводства» деб аталмиш ерлари аҳолига уй-жой қуриш учун берилди. Мен ҳам ўша жойда иморат қурдим. Янги бино бўлган кўчаларга ном қўйилган тунукачалар қоқиб юрган бир кишини — уруш вақтида 158-саперлар батальони командирининг югурдаги солдат Базинни таниб қолдим. У ҳам мени таниди. Билсам, у Киров район комхозида ер ўлчовчи экан. Янги кўчаларни ўша Базин чиқарибди-да, уларга ўзи ва шерикларининг номини қўйибди: Базин, Золотарев, Антипов... Хайриятки, ўшанда ўзим иморат қураётган кўчага хоразмлик шоир Аваз Ўтар ўғли номини ёздириб қўйдим.

Ёки Наманган вилоятида эллигинчи йиллар охирида пайдо бўлган районнинг «Задарё» деб ном олишини эслайлик. Ўша вақтда ЎзКП МКнинг ташкилий партиявий ишлар бўлими мудири бўз ерларда ташкил топган янги районни «За дарья» бўлсин деб ёзиб келди ва бу мантиқсиз ном ҳеч кимни ажаблантирмади.

Буларнинг ҳаммаси ўша омонат, сохта ва ўткинчи даврнинг меваси эди. Энди қафасдан чиқиб дориломон бўлдик. Ўзлигимизни билиб, қадриятларимизни тиклаш, ўз номимизни улуғлаш учун ноҳақлик даврида юзимизга чапланган доғни ювиб ташлаш керак. Ҳамма нарса ўз қўлимизда, аммо ҳамон тўрқовоқдан чиққан беданаю қафасдан бўшатилган арслондай гарангмиз. Жойларимизнинг асл номини тиклаш тарихимизни тиклаш демак-ку.

Эндиликда номларни ўзгартириш Ленин номидаги атамаларни тартибга солишдан бошлангани яхши бўлди. Ленин майдони Мустақиллик майдонига айланди. Андижон областидаги Ленин району Асака бўлди. Бироқ Ленин, Ильич, Ульянов деб ҳар бурчакда савлат тўкаётган номларнинг нима ҳожати бор?

Тошкентда Ленин номи билан аталган ер ости темир йўли, сарой, район, кўчалар, мактаблар, олий ўқув юртлари ишхоналар бўлишига қарамай яна янгидан ташкил қилинаётган Ўзбекистон халқлари музейи ҳам Ленин номига қўйилаётганмиш.

Ўзбекистоннинг қора тарихи қаҳрамони Семён Будённийнинг неча-неча қишлоқларимизни вайрон қилиб, бегуноҳ аҳолини, эркак зотини босмачи деб, аёлларимизни айғоқчи деб, гўдакларни эса бўлажак беклар, деб қириб ташлаганини ким билмайди. Шундай қотилимизнинг номини нега байроқ қилиб кўтариб турибмиз. Куйбишев бизга нима қилиб берибди? Иқтисодиётимизни издан чиқарган, Ўзбекистонимизни хом ашё маконига айлантирган, халқнинг ёпинган кўрпасини ҳам сўкиб, ичидаги тивитигача заводга топширтирган, халқлар қарғишига қолган бадном шахс номини район, жамоа, мактаб пешайвонларида нега кўз-кўз қиламиз? Нима учун ҳеч қачон бир қатра бўлса-да ҳақиқатни ёзмаган, аксинча, туҳматни ҳақиқат деб, Ўзбекистоннинг содиқ ва етук арбоблари Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев, Абдуллажон Каримов, Абдулхай Тожиев, Акбар Исломовларни, ижодий зиёлиларимизни суд қилдириб авахтага ташлатишга эришган ва ҳозирда чала ўлик бўлиб қолган «Правда» газетаси Марказий кўчамизнинг пешонасида туради? Ўрусиядан ҳам номи ўчиб кетган Ленинград не сабабдан озод Ўзбекистон матбуоти жойлашган марказий манзил ҳисобланади?!

Бу саволларнинг ҳаммасига жавоб битта — дадил эмасмиз. Ленин тирилиб қолса, нима бўлади? Будённий гўридан қилич яланғочлаб чиқиб келса, қаерга қочамиз?.. Қуллуқ етмагандай, ниҳоятда қўрқоқмиз. Тили қисиқ одамлар қўрқоқ бўлади. Ўзи ярим яланғоч юрса-да, бутун СССРни кийинтириб, қорни тўйиб нон емаса-да, бошқаларни тўйдириб келган ўзбекларнинг нимадан тили қисиқ бўлибди? Бизда фақат дадиллик етишмаяпти. Ҳамон лоқайдлик ва андиша билан иш кўраяпмиз. Аммо андиша қўрқоқликка айланиб қолмаслиги лозим!

Деҳқонларнинг яқинда бўлиб ўтган қурултойида Президентимиз бу соҳадаги ўзибўларчиликни қаттиқ қоралаб гапирди ва жойлар номини хор-хашакдан тозалаб, исми жисмига монанд қилиб тартибга солишни талаб этди. Президентнинг бу талаби ҳақли!

Жойлар, жамоалар, қишлоқ, район, олий ва ўрта мактабларнинг номаъқул номларини замонга мослаб ўзгартириш ишлари баъзи ерларда суст, айрим жойларда пала-партиш олиб борилаяпти. Жой номларини белгилашнинг азалдан ўз қонун, қоидаси бор, бу ҳақда кўп гапирилди. Жалақудуқ, Галахирмон, Галаосиё, Тўйтепа сингарилар ўз номлари ўзи билан ҳам тарихий, ҳам жуғрофий, ҳам иқлим шароитига боғлиқ бўлиб, халқ оммалаштирган, хат ва хариталарга битилиб, мутлоқ номга айланган. Шу жиҳатдан у «Советобод» каби совет даврида йўқдан бор қилинган тарихий жойлар сифатида ўз номини сақлаб қолишга ҳақли. Совет йилларида пайдо бўлган ҳамма номларни ҳам ўзгартириш шарт эмас. Ахир у даврнинг ҳам яхши томонлари бўлган. Чунки ҳар соҳада халқнинг иштироки бўлган.

Қайта номлашларда яна бир нуқсон кўзга ташланаяпти: ҳамма жойлар шахсларнинг номларига айланиб қоляпти. Шулар орасига давлат, халқ аҳамиятига молик иш қилмаган номаълум, аммо фақат маҳаллий аҳамиятга эга шахслар ҳам кириб қоляпти. Ундайлар тарихдан ўрин ололмайдилар. Мабодо ўзгариши керак бўлган жойларга шахсларнинг номи бериладиган бўлса, хизмати сингиб, тарихда тарих яратган, кашфиёти дунёни, Ватанни бойитган ёки бирор давлат аҳамиятига молик, халққа бебаҳо хизмат қилган асл халқ арбобларининг номлари берилиши керак. Шу жиҳатдан олганда Тошкентдаги Халқлар дўстлиги саройи ёки Ер ости йўли — метросини Шароф Рашидов номи билан аталса, узукка кўз бўлиб тушарди. Негаки, бу иншоотларни В. И. Ленин бунёд қилгани йўқ, Шароф Рашидов ақли, идроки, жонкуярлиги, масъулияти билан, уни қувватлаган халқ иродаси билан тикланди.

Бунинг учун ҳам катта дадиллик, журъат ва матонат керак.

Иброҳим РАҲИМ,
Давлат тили ҳақидаги қонунни амалга ошириш бўйича республика комиссияси аъзоси, Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

• Дастурхон ташвишлари

Бир бурда нон... Унинг қадрини қўли меҳнатдан қаварган деҳқону кипригидан тегирмон гарди аримайдиган заҳматкаш яхшироқ билади. Ахир мисқол буғдойни ширмой нонга айлантиргунча, қанча машаққат, қанча ташвиш бор. Қолаверса, йўғон чўзиладиган, ингичка узиладиган замонда тегирмон бошидаги муаммолар озмунчами? Мухбиримизнинг Андижон вилояти дон маҳсулотлари бирлашмаси бош директори, вилоят советининг депутати Аҳмаджон УМАРХЎЖАЕВ билан суҳбат мавзуси ана шу ҳақда.

— Аҳмаджон ака, ҳозир шундай аҳволга келиб қолиндики, ҳатто ғалла етиштирувчи республикалар ҳам калавонинг учини йўқотиб қўйди.

— Собиқ СССРнинг парчаланиши дон таъминоти тизимини ҳам издан чиқарганлиги бор гап. Ахир неча ўн йиллар мобайнида бу вазифани илгариги Иттифоқ Дон тайёрлаш вазирлиги ўз зиммасига олганди. Кейинчалик маҳкама барҳам топгач, унинг ўрнини босадиган идора ташкил этилмади. Бунинг устига давлат буюртмаси йўққа чиқарилди. Оқибатда дон сотувчини топиб қатъий бир қарорга келгунга қадар анча вақт ўтди. Масаланинг иккинчи томони, авваллари жаҳон бозорига барча республикалар номидан СССР ягона харидорлик қилган бўлса, энди ҳар бир жумҳурият алоҳида-алоҳида савдолашаяпти. Қолаверса, республикалар ўртасидаги божхона хизмати ҳам дон ташишда қийинчилик туғдирмоқда. Буларнинг ҳаммаси осонликча ҳал этилаётгани йўқ. Жумҳуриятимиз раҳбариятидан дадиллик, катта куч-ғайратни талаб этаяпти. Модомики, ғалла осончилик билан нонга айланмаётган экан, унинг қадрига етиб, исроф қилмасликни ҳам ёддан чиқармаслик лозим.

— Хориждан келтирилаётган ғалла ҳақида нима дейсиз!

— Илгари мамлакатда ягона валюта жамғармаси бор бўлиб, турли тўловлар ўша орқали амалга ошириларди. Эндиликда жумҳуриятлар четдан молни ўз валютасига сотиб олишаётир. Ёки маҳсулот айирбошлаш йўли танланяпти. Ана шу тариқа республикамизга четдан олиб келинаётган буғдойдан олинаётган уннинг қиймати 20 сўмданга тўғри келаяпти. Унинг сотувдаги нархи эса 1 сўм 80 тийин. Шубҳасиз, аҳоли ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилинмаса, халқни мушкул аҳволга солиб қўйиш ҳеч гап эмасди. Республикамиз Президенти И. Каримов ғоят маъқул йўлни танлади. Зарар кўрсак ҳам эл-юртни тўйдиришни ўйлаяпти.

— Қўл билан берганга қуш тўймайди, деган гап бор. Ғалла таъминотида узилиш бўлмайдими!

— Иншооллю, ҳеч қандай кўнгилсиз ҳодиса рўй бермайди. Сабаби—ғаллакор республикалар ҳамда чет мамлакатлар билан шартномалар имзоланган. Бу борада бўйин товлаш юз бермаяпти. Қолаверса, ун ва ун маҳсулотлари ишлаб чиқариш тобора ортиб бораяптики, ортга кетгани йўқ. Оддийгина мисол, нон ишлаб чиқариш вилоятда ўтган йилларга нисбатан 1,3—1,5 бараварга ўсди. Вилоят аҳолисига жон бошига меъёрлаштирилган 130 килограмм ўрнига 150 килограммдан ун ва ун маҳсулотлари сотилди. Новвойларимиз 21 минг тоннадан зиёд нон-булка, 4110 тонна макарон, 2 минг тоннадан зиёд қандолатчилик маҳсулотлари ишлаб чиқариб эл дастурхонига тортиқ қилдилар.

— Аҳмаджон ака, кўплаб хўжаликлар ўз тегирмонларини қуришяпти. Қолаверса, сиз етакчилик қилаётган бирлашмада ҳам янги технологиялар ишга солинаётир. Демоқчимизки, республикамизнинг ғалла экиладиган майдонлари ҳисобли. Кейинчалик тегирмонлар бўш туриб қолмасмикан!

ҒОЙИБДАН КЕЛМАЙДИ

— Аввало ўзимиз хусусимизда икки оғиз гап. Ленинск дон маҳсулотлари комбинатини Швейцария технологияси асосида қайта жиҳозладик. Энди унинг ишлаб чиқариш қуввати бир кеча кундузда 100 тоннага ортди. Қўрғонтепада эса йил давомида 130—150 минг тонна буғдойни қайта ишлайдиган янги тегирмон қурдик. Шунингдек, нон пиширадиган кичик корхонамиз ҳам фойдаланишга топширилиш арафасида.

Хўжаликлар тегирмони масаласига келсак, қуришаверсин. Ўзиники бўлганига нима етсин. Айтмоқчиманки, деҳқон узоққа чопмасин, пировард натижага махтал бўлмасин. Шунда иш юришади. Бу борада қашқадарёлик ғаллакорлар тажрибасига қўшилиш фойдали деб ўйлайман.

— Халқимизда, «сув келтирган хору кўза синдирган азиз», деган гап бор. Тегирмонда эртадан кечгача чанг ютиб ишлаётган меҳнатчилар иш ҳақидан кўнгиллари тўлишмаяпти чоғи!

— Кўнглимдаги ярани янгиладингиз-да. Ахир бирлашмамизда ўртача иш ҳақи 400—500 сўмни ташкил этади. Яна ҳам тишларини тишларига қўйиб чидаб ишлашаяпти. Аслида узоқ йиллар давомида тармоқни бир ёқлама бошқариш бугунга келиб бизни оғир аҳволга солиб қўйди. Нега дейсизми? Эътибор беринг: электр энергияси, хом ашё, жиҳоз ва асбоб-ускуналар нархи кескин ортди. Оқибатда иқтисодий жиҳатдан оқсаб қолдик. Озгина ишлаб топган фойдамиз ҳам этакни ёпишга сарф этилаётир. Ишчиларнинг шароити, уларнинг турмуши, унумли меҳнат қилиши учун қайғура олмаяпмиз. Сабаби, қўлимиз калта. Бизда бир ишчининг иш соати қиймати малакасига қараб 47—97 тийинга борган холос. Кейинчалик Президентимиз фармойиши билан иш ҳақи 4,4 бараварга оширилди. Бу ёғига ўзингиз хулоса чиқараверинг. Ўйлаймизки, мутасадди идоралар бу ҳақда жиддий ўйлаб кўрадилар. Чора-тадбир белгилайдилар. Акс ҳолда топганимиз ишчиларнинг эгнига ҳам етмай қолаверади.

Элни тўйдириш, унинг оғирини енгил қилиш ғоят савоб. Жамоамиз турли қийинчиликларга қарамай самарали ишлаяпти. Халқимизнинг кўнгли тинч, хотиржам бўлсин. Дастурхонларидан нон, рўзғорларидан қут-барака узилмасин. Ахир мустақил мамлакатимиз энди оёққа тураяпти. Дастлабки қадамлар эса ҳеч қачон осон кечган эмас.

Ф. ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Режасиз иш—келтирар ташвиш...

ТАШАББУСНИНГ БАҲОСИ

Навоий вилоятида ҳам яқин ўтмишда жуда кўп ишларга қўл урилди. Ўртачўлни ўзлаштириш учун бошланган оммавий сафарбарлик ҳақида бутун жумҳуриятга жар солинди. Бироқ кўп ўтмай, барча уринишлар беҳуда эканлиги аёнлашди. Шундай бўлсада, ташаббускор раҳбарлар яна бўш келишмади. Ахир ўша йилларда «ташаббус»сиз яшаш мумкин эмасдида. «Канал қуриб, сув чиқарамиз», деб қолишди, азаматлар. Навоий каналига давлатнинг миллион-миллион сўмлари сарфланди-ю, у барибир битмай қолди. (Биз бу хусусда «Халқ сўзи»нинг 1991 йил 9 апрель сонида «Битилмай қолган достон тарихи» сарлавҳали мақолада батафсил фикр юритганмиз). Кейинги ташаббусни жумҳуриятнинг ўша йиллардаги раҳбарлари бошлаб беришди. 1987 йили ҳукумат Дамхўжадан Навоий ва Бухоро вилоятларига сув қувурларини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. Шундан сўнг Навоийда шошилинч равишда штаб тузилди. Лойиҳа ишлари ҳам тезда бита қолди. Штабни шаҳар фирқа қўмитасининг биринчи котиби бошқарди. Бухоро вилоятида ҳам шундай штаб ташкил этилди. Унга вилоят ижроқўми раисининг муовини Карякин бошлиқ этиб тайинланди.

Ҳа, асрлар давомида оби ҳаёт манбаи бўлиб келган Зарафшон дарёси икки вилоятни сув билан таъминлай олмай қолганди. Аслида шундайми? Шу ўринда 1990 йилнинг февраль ойида бўлиб ўтган бир воқеага эътиборингизни тортмоқчиман:

Каттақўрғон ёғ-мой комбинати цехларидан чиқадиган чиқиндиларни сақлашга мўлжалланган, ҳар қайсиси 13 минг куб метрли 4 та иншоотнинг бири ёрилиб кетди. Натижада минглаб куб метр суюқлик оқиб, Зарафшон дарёсига тушди. Бу ҳодиса ойнинг иккинчи кунидан учинчисига ўтар кечаси содир бўлди. Эртасига соат 11.00 да оқим тўхтатилди. Бироқ заҳарли оқова Самарқанд вилоятининг Каттақўрғон, Нарпай, Хатирчи, Пахтачи районларидан ўтиб, ҳатто Навоий шаҳрига «омон-эсон» етиб келишга улгурганди. Болалар боғчалари, мактаблар ёпилди. Корхоналарда эса иш батамом тўхтаб қолди. Натижада «Навоиазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси 2,5 миллион, электрокимё заводи 200 минг сўм зарар кўрди. Қурилиш бошқармаси 177,1 минг сўмни бой берган бўлса, сут заводида 84 тонна маҳсулот олишга эришилмади. Шаҳар сув таъминоти хизматчилари 4 кун давомида тиним билишмади. Хонадонларга кунига 20 тадан ортиқ машина сув ташиди.

Бу рақамлардан кўриниб турибдики, Навоий шаҳри бир дақиқа ҳам сувсиз яшай олмайди. Демак, Зарафшон дарёсида сувнинг кескин камайиб кетганлигига ажабланмасак ҳам бўлади. У бир томондан пахта майдонларини суғорса, иккинчи томондан саноат корхоналарини узлуксиз таъминлаб туради.

Яна Дамхўжа сув йўли қурилишига қайтайлик. Узунлиги 280 километр бўлган бу иншоотга қарийб 105 миллион сўм ажратилди. Лойиҳага кўра, Самарқанд вилоятининг «Кўрпа» ҳавзасида 84 та қудуқ қазилиши, улардан бир кеча-кундузда 300 минг куб метр оби ҳаёт оқиши керак эди. Ичимлик сув муаммо бўлиб турган бир пайтда шунча миқдорда кавсарнинг чиқарилиши катта гап. Яқинда ушбу иншоотнинг биринчи навбати ишга туширилди. Олимлару мутахассислар, маҳаллий раҳбарлар эса аввал бўлганидек ҳозир ҳам :«Дамхўжа сув ҳавзаси Қорадарё ўзанида жойлашган, шу боис минтақада ҳеч қанақа экологик ўзгариш рўй бермайди», деб қайта-қайта таъкидламоқдалар. Қани энди шундай бўлса?

Табиатда ҳамма нарса мувозанатда, ҳар бирининг ҳисоб-китоби бор. Ана шу қоида билан ҳисоблашмаслик оқибатида улкан фожиалар сари юз тутиб турибмиз. Биз пахта мустақиллиги деб Оролдай улкан, ягона денгизимиздан жудо бўлмоқдамиз. Ҳуда-беҳуда корхоналар барпо этамиз деб Зарафшон дарёсида сувнинг камайишига, қолганини эса ҳаддан ташқари заҳарлашга эришдик. (Бунинг иқтисодий зарарини эса юқорида қайд этилган мисолда кўрдик). Далилларнинг шаҳодат беришича, Зарафшон сувининг аксарият қисми шаҳар ва қишлоқлар аҳолиси учун эмас, аксинча, биз яшаб турган атроф муҳитини булғаётган заводлару комбинатлар эҳтиёжини қондиришга сарфланмоқда. Ниятимиз шуки, Зарафшон эътибордан четда қолмасин, унга саноат корхоналарининг ҳукмронлиги кучаймасин. Биз дарёни покиза сақлаганимизда, уни ҳаёт-мамот манбаи сифатида кўз қорачиғидек ардоқлаганимизда юз миллионлаб сўм сарфлаб янги сув қувурини ишга туширмаган бўлардик.

Маҳмуд МАРДИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Маорифимиз жонкуярлари*

РАҲБАР ТАДБИРКОР БЎЛГАНДА...

ИҚТИСОДИЙ жиҳатдан камбағалроқ оиланинг соҳиби—ота рўзғори учун елиб-югуради, ўзи емай-ичмай болаларига едиради. Мақсад битта — норасида болалар бекаму кўст униб-ўссинлар. Асосийси, улар оиланинг юпунлигини сезишмасин.

Мактаб ҳам оиладай гап. Иқтисодимиз оғир аҳволга тушиб қолган экан, болаларда не гуноҳ. Уларнинг вазифаси — ўқиш, аҳлоқ-одобли бўлиб улғайишиб келажакда оиланинг, жамиятнинг аравасини куч-ғайрат билан тортиб кетиш.

Тошкент шаҳридаги Акмал Икромов номли 102-ўрта мактаб жамоаси ҳам маорифимиздаги бугунги мушкулотни иложи борича ўқувчиларга сездирмасдан меҳнат қилмоқда. Мен мактабда бўлганимда ғоят кўтаринкиликни кўриб ҳайратландим. Тўғрида, қайси мактабга борманг, нолишади. Улар — ҳақ, албатта. Буни мен ҳам яхши тушунаман. Аммо, оила соҳиби қанчалик дадил, тадбиркор, меҳнатсевар бўлса, рўзғор тез тикланганн сингари мактабларимиз ҳам ўзларича қандайдир имконлар топа олишлари мумкин, деб ўйлайман. Масалан, бу мактабда қиш кириши олдидан меҳнат дарслари ўқитиладиган бир неча хонани иситиш масаласи муаммо бўлиб қолибди. Маблағ йўқ, нима қилиш керак? Мактаб жамоаси якдил хулосага келиб чекка хоналардан бирини тикувчилик кооператив хўжалигига ижарага берибди. Тикувчилар эса иситиш ускуналарини тузатиш учун кетадиган 65 минг сўмлик ҳаражатда муаллимларга кўмаклашибдилар. Натижада болалар қиш бўйи машғулотларни иссиқ хоналарда ўтказишибди.

— Бу фикрга келишдан олдин биз ҳамма томонлама ўйлаб кўрдик, — дейди мактаб директори Ўткир Солиҳов. — Тикувчилар ўқувчиларимиз кўз олдида меҳнат қилишларининг тарбиявий аҳамияти ҳам бор. Мен ишлаб чиқариш комбинати деган нарсага қаршиман. Биз келгусида ўз мактабимизда тикувчилик машғулотларини ўтказамиз. Қизларимиз ҳунар ўрганадилар, бир кун келиб оилавий юмушларда қийналишмайди. Қолаверса, улар ҳам, мактаб ҳам моддий манфаатдор бўлади. Ўғил болаларимиз учун косибчилик ҳунарини йўлга қўймоқчимиз. Биргина чармдан нафақат оёқ кийимлари, балки кўплаб буюмларни санъаткорона ясаш мумкин.

Булар тадбиркор ва дадил директорнинг мулоҳазалари, албатта. Унинг иқтисодий изланишларини ўзга мактаблар ҳам ўйлаб кўрсалар арзийди. Ҳамма гап болаларнинг тарбиясига ижобий таъсир қиладиган йўлларни топа олишда, холос. (Тўғри, қишлоқ мактабларида бунақа имкониятлар мутлақо йўқ. Лекин, меҳнатнинг бошқа турларини йўлга қўйса бўлади).

Билим даргоҳидаги ўқув ишлари ҳам киши диққатини тортади. Мактабнинг ўн битта синфида инглиз тили чуқур ўқитилар экан. Кўргазмали қуроллар, техник ашёлар билан жиҳозланган иккинчи қават «инглизлар» ихтиёрига берилган. Уларнинг асарларни инглиз тилида ижро этадиган ўз қўғирчоқ театри, ашула гуруҳи мавжуд. Чет тилларини сифатли ўқитиш, ва тарбиявий ишлар намунавий йўлга қўйилганидан ҳам мактаб Республика чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқалар жамиятининг аъзоси. Болалар хорижлаги тенгдошлари билан ўзаро алоқа боғлаганлар. Ўтган йили бу ерга америкалик ўқувчилар келишиб меҳмон бўлишган. Худди шундай бир гуруҳ болалар Японияйдан ташриф буюришиб бир ҳафта ўқувчиларнинг уйларида яшаб кетишган.

— Иқтидорли ёшларимиздан ўн икки нафари ўтган йили Японияга бориб келди, — дейди чет тили ўқитувчиси Салима Тўрахонова. — Яқинда Семферополда бўладиган Халқаро семинарда қатнашиш учун тайёргарлик кўраяпмиз...

Умуман, чет тилларини ўқитиш борасида 102-ўрта мактаб сингари ўқув даргоҳларини вилоятларда, қишлоқларимизда кўпайтиришимиз керак. Масалан, бизда халқаро дипломатия соҳаси ҳам ҳатто ўта ибтидоий даражада эканлиги сир эмас. Яхши ният қилайлик, шу кетишда ҳадемай хорижий мамлакатларга сафар қилиш гўё Тошкентдан Самарқандга бориб-келишдек осон бўлиб қолса ажаб эмас. Тил билмай хорижга чиқиш эса жуда мушкул.

Мактабда ўзга фанларни ўқитиш «инглизлар» соясида қолиб кетаётгани йўқ. Келгусида бу жамоа Тошкент Чет тиллар институтидан ташқари, Қурилиш ва меъморчилик институти сингари амалий фанларга эҳтиёжи кўп бўлган бир неча институтлар билан ҳам ҳамкорлик қилмоқчи. Домлалар келиб ўқувчиларга сабоқ беришади. (Маошлари мактаб ўқитувчисиники миқдорида). Энг зеҳнли ва иқтидорли ўқувчиларни ҳам ўзлари танлашади. Бундай тадбирлар мактаб билан олий ўқув даргоҳларининг ўзаро алоқаларини мустаҳкамлайди. Ҳозирда эса домлалар мактабдаги мавжуд ўқув жараёнидан узоқлашиб қолишгани маълум.

Мен қуйидаги мулоҳазаларни алоҳида таъкидлашни истар эдим. Ўткир Солиҳов «аёллардан жисмоний тарбия ўқитувчиларини кўпайтириш керак», — деди. Мен ҳам бу фикрни қўллаб-қувватлайман.

Иккинчи мулоҳаза — жамоадаги маънавий муҳит. Ҳозир қаерга борманг бу борада эса аҳвол мутлақо ўзгача кўнгил тўларли аҳволга дуч келмайсиз. 102-ўрта мактабда эса аҳвол мутлақо ўзгача. Яхшиси, хушсуҳбат муаллима Мунира Орифжонова билан бўлган суҳбатимиздан келтира қолай.

— Жамоамизда 78 нафар ўқитувчи бор, худога шукур, кўз тегмасин, биз жуда иноқмиз. Қаердаги «деди-деди» гап чиқса ундай жойдан қутбарака учади. Яъни, ҳам маънавий, ҳам иқтисодий, — дейди Мунира опа. — Ўқитувчиларимизнинг олди 1800 сўмдан, ками 800 сўмгача маош олишади. Мана, яна 70 фоизга ошди маошимиз. Зиёли халқ иноқ бўлмасак бизнинг ўқитган болаларимиздан қандай оқибат кутиш мумкин? Гапиравераймиі Сизлар, мухбир халқи қайчилашга, дўппича кийгизишга уста бўласизлар-а?

— Гапиравеиинг, сўз бераман — қайчиламаймиз, — дейман кулиб.

— Ўқувчилар бизга, биз уларга талпиниб яшаймиз. Мана, ишимизнинг самарадорлиги қаерда. Агар Наврўз байрамида келганингизда эди, «оила»мизнинг иноқлигини ўз кўзингиз билан кўрар эдингиз. Майли, ҳадемай Ўткир ака 50 ёшга тўладилар. Ўша тадбирга сизни таклиф қиламиз. У киши халқ маорифи аълочиси, фахрий ёрлиқларининг саноғи йўқ. Жамоамиздаги маънавий муҳитга ўшанда баҳо берасиз...

Мен ҳам Ўткир Солиҳовни чин дилдан қутладим. Муаллимлар билан ниҳоятда енгил руҳда ҳайрлашдим. Қанийди ҳамма жамоа шундай бўлса!

Тоҳир ДОЛИ ўғли.

СУРАТДА: мактаб директори Ўткир Солиҳов бир гуруҳ муаллимлар билан
Т. ЛУТФУЛЛАЕВ олган сурат.

«Халқ сўзи» аралашгач...

«САВДОДАГИ ҒАВҒОЛАР»

(1992 йил 22 февраль)

ЮҚОРИДАГИ сарлавҳали мақолада баъзи вилоятлар ва Тошкент шаҳри, озиқ-овқат дўконларида аҳолига талон бўйича маҳсулот сотишда йўл қўйилаётган камчилик ва суиистеъмолликлар танқид қилинган эди. Мақолага Тошкент ҳокимияти савдо бош бошқармаси бошлиғи Р. Ўрозбоевдан қуйидаги расмий жавоб келди:

«Савдодаги ғавғолар» мақоласи Тошкент шаҳри ҳокимиятида районларнинг ҳокимлари ўринбосарлари, савдо бош бошқармасининг раҳбарлари, район озиқ-овқат савдо идоралари директорлари иштирокида муҳокама қилинди. Уларга аҳолини белгиланган миқдорда сотиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш юзасидан барча зарур чораларни кўриш топширилди.

Савдо бош бошқармасининг 1992 йил 7 январидаги буйруғи билан Киров, Куйбишев, Акмал Икромов, Сирғали районлари озиқ-овқат савдо идоралари директорларининг ўринбосарлари С. Асадов, Б. Исҳоқов, М. Туробов, Н. Бобоев ҳамда савдони ташкил этиш бўлимлари бошлиқлари савдо корхоналари ишини етарли назорат қилмаганликлари ва аҳолига савдо хизмати яхши йўлга қўйилмаганлиги учун ойлик мукофотдан маҳрум этилдилар ва бу ҳол яна давом этаверса вазифаларидан озод қилиш тўғрисида огоҳлантирилдилар.

Бектемир савдо идораси директорининг ўринбосари Г. Чернова вазифасидан бўшатилди. Район савдо идорасининг 1992 йил 8 январдаги буйруғига биноан 23-дўкон мудири И. Исломов ҳам вазифасидан четлатилди.

Собир Раҳимов район озиқ-овқат савдо идорасининг 1992 йил 24 февралдаги буйруғи билан дўкон мудири Ш. Баҳодировга савдо қоидаларини қўпол равишда бузганлиги учун қаттиқ ҳайфсан эълон қилинди.

1991 йил мобайнида ва шу йилнинг 1 кварталида савдо қоидалари бузилганлиги ва аҳолини белгиланган миқдорда сотиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари билан ўз вақтида таъминланмаганлиги учун айбдор шахслар қонунга биноан белгиланган тартибда жазоландилар. 22 кишининг иши тергов органларига, 29 кишининг иши ўртоқлик судларига топширилди. Ишончни йўқотгани учун 25 кишининг вазифаси пасайтирилди, январь ва февраль ойларининг ўзида дўкон директорларидан 5 нафари ишдан четлатилди.

Савдо бош бошқармаси бўйича 1992 йил 27 январда чиқарилган 20-рақамли буйруқда Фрунзе ва Собир Раҳимов районлари озиқ-овқат савдо идоралари ва Бектемир район савдо идораси директорларининг эътибори аҳолини белгиланган миқдорда сотиладиган озиқ-овқат моллари билан таъминлаш соҳасидаги мавжуд камчиликларга қаратилди.

Мазкур мақола барча савдо корхоналарида ва савдо ташкилотларининг кенгашларида муҳокама қилинди.

Савдо ташкилотлари раҳбарларига савдо қоидаларини бузувчиларга жиддий интизомий таъсир чораларини қўллаш топширилди.

Тошкент шаҳар ҳокимияти Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг 1991 йил 6 мартдаги 59-рақамли қарорини бажариш юзасидан барча тадбирларни кўраётир ва аҳолини белгиланган миқдорда сотиладиган озиқ-овқат ва бошқа моллар билан таъминлашни яхшилаш юзасидан қўшимча чораларни қидириб топмоқда».

«ТЎППОНЧА»ГА ЖАВОБ

Дейдилар,
ит ҳурар, ўтади карвон,
Ранжу балолардан ёнмасин жонинг,
Лек алам қилар,
бир умр гирён,
Итлар орасидан
ўтса карвонинг.

Абдулла ОРИПОВ.

Жаноб Исмат Хушев! Мен сўз боши ўрнида келтирган бу сатрларни улуғ адибимиз ёзганларида юраклари қанчалик зардобга тўлганини англаб, ул зотга, ҳамдардлик туйғусини туйганман. Хоин қони челакка, шоир қони юракка томар! Қарангки, чархи кажрафтор ўша ўтли ва дардли сатрларни бугун каломимга солди.

Сиз «Халқ сўзи» орқали **«Парвоз ва инқироз. Ўзбекистон халқ депутати Жаҳонгир Маматовга очиқ хат»** (1992 йил 18 апрель) ёзарканснз, унинг «шов-шуви» анча олдинроқ келди. Орага тушган «элчи»лар мендан ялиниш-ёлвориш, илтимос-илтижоларни кутгандилар. Афсуски, улар «Майли чиқарсин, халқ кимнинг кимлигини ўзи ажратиб олади» деган кўрс жавобга эга бўлишди. Зеро, ўтма номард кўпригидан сой сени оқизса ҳам, деб бежиз айтишмаган.

Чунки нафақат мен, балки юртимизнинг журналистлар дунёси Сизнинг ким эканлигингизни ва бундай «тўппонча» мақолалар, бўҳтону иғволар орқали қанчадан-қанча одамларга ўқ отилганини яхши билишади. Гоҳида Ефимов сингари амалдорларнинг қўлига тушиб Ўзбекистон журналистлари қурултойида; гоҳида партия конференциялари, съездларида отилди, бу «тўппонча». Баъзан кучлироқ қўлга тушиб уларнинг ўзини ҳам нишонга олди.

Таҳликага тушганда чўлоқ эшак от бўлганидек, «тўппонча»ни тутган қўл ўқни Сизнинг падарингизга қаратса ҳам отилиб кетади. (Худо сақласин. Умрлари узоқ бўлсин). Бегуноҳ одамларга отилгач, тўппончани ахлатхонага ташлаб юборишади. Даҳшатлиси шундаки, уни бадбўй жойдан қайта-қайта олиб чиқиб, ундан ўқ узишмоқда.

Фақат кейинги икки йиллик матбуот саҳифаларини варақласак, қанчадан-қанча депутатлар, фуқароларга қарши бундай «тўппонча»дан ўқ узилди. Ўзбекистон халқ ноиблари Муҳаммад Солиҳ, Иномжон Турсунов, Самандар Қўқонов, Насрулло Сайид, Имом Файзи ва бошқаларга қарата отилган «ўқ»лар ҳалиҳамон унитилгани йўқ. Халқ тарафидагиларни қон қақшатиш бугунги ҳодиса эмас. Октабир тўнтариши даврида, қатағон ўттиз еттинчи ва ундан кейинги йилларда ўз орамиздан чиққан «халқпарварлар» сотқинлиги, бўҳтону уйдирмалари туфайли қанча бошлар кесилган. Фарғона фожеалари, Ўшдаги хунрезлик, Паркент воқеалари ортида ҳам исматсифатларнинг башараси яширин. Ҳали ҳаммаси аён бўлажак. Охир-оқибатда адолат ғалаба қилаётир ҳам. Фақат ярадор кўнгилларнинг малҳами йўқ.

Менга қаратилган бу мақола кимнинг буюртмаси билан ёзилганини газетхонлар уни ўқибоқ англаб олишди. Тоғига қараб қулони, сувига қараб илони. Сиз билиб-билмай кўпларнинг исм-шарифларини битиб қўйгансиз. Касални яширсанг, иситмаси ошкор қилади, дейдилар.

«Тўппонча» мақолада, «Сизнинг юртбошига нисбатан одобсизларча айтган: «Бу юрт онангизнинг маҳрига тушганми» деган иборангиз халқимизнинг катта қисми сингари мени ҳам ранжитганда пайдо бўлган бўлса, ажаб эмас» деган сатрларни ёзасиз. Аввало мен, бошқачароқ айтгандим.

Сиз одатингизга кўра юртбошини усталик билан ҳимоя қилмоқчи бўлиб кўринишни истайсиз. Наҳотки, Ўзбекистон Президенти Сизнинг ҳимоянгизга муҳтож бўлса! Агар ҳимоя зарурати туғилса, анча обрўли, эътиборли зотлар топилишига шубҳам йўқ. Қолаверса, Президентнинг сиёсати, тутган тутуми тўғрисида Сиз билан мулоқот қилиш ортиқча.

Аслида Сизга жавоб ёзишни ўзимга ор деб биламан. Лекин «тўппонча» мақолалар яна қанча-қанча одамларнинг тинчини бузиши мумкин. Ахир эгри таёқнинг бутоғи буруннн йиртар деганлар.

Мақолада шоир Эркин Воҳидов билан ойнаижаҳон орқали суҳбатимиз «такаббурлик» деб баҳоланибди. Бу «Халқимизнинг кўпчилик қисми учун беодоблик, ҳақорат бўлиб туюлди», дейилибди. Қачондан бери халқни, унинг ўққа учган жигаргўшаларини ҳимоя қилиш такаббурлик бўлиб қолди жаноб Хушев, бу сўзларингиздан ҳамюртингиз, талабалар шаҳарчасида қонга ботиб, гул умри хазон бўлган қашқадарёлик шаҳид йигитнинг арвоҳи чирқирашидан қўрқмадингизми? Қолаверса, халқ номидан гапириш учун Исмат Хушевда асоснинг ўзи йўқ. Бошқа жойда эмас, ўз юртида ўтган сайловларда халқ унга ваколат бермади-ку ахир?!

Мақоланинг асосий қисми Ўзбекистон телерадиокомпаниясида ёзилган «бўҳтонномa»га берилибди. Унда деярли раҳбарларнинг нутқи-каломлари битилгани ҳам кўп нарсани ойдинлаштиради. «Шаҳар бедарвоза эмас» кўрсатуви атрофидеги гаплар эса «тўпонча»дан аввалги сиртқи фитна эди. Бу фитна ҳақида ўша кунийк, яъни 1992 йил январнинг сўнгги кунида «Фитна ёки шаҳар бедарвоза эмас» деган мақола ёздим. «Халқ сўзи» бош муҳарририга бердим. Барибир чиқара олмадим. Мана ўша, қўлимда қолган мақоладан парча: «...Ҳар сешанба куни кейинги ҳафта учун дастур тайёрланар экан. Муҳокама қилаётгандик. 31 январь кунига «Шаҳар бедарвоза эмас» деган кўрсатув белгиланибди.

— Нима ҳақда? — деб сўрадим.

— Урайимжон ака чиқадилар, кейин Жиззахдан материаллар бор, — деди сиёсий-иқтисодий кўрсатувлар таҳририяти бош муҳаррири ўринбосари Нурилла Холиқов.

— Ўтган кўрсатувда ҳам Урайимжон ака билан Жиззах вилояти давлат назорати идораси бошлиғи чиққан эди. Маҳсулотларни республикадан ташқарига олиб чиқиб кетишни назорат қилиш жумҳурият инспекцияси бошлиғи Урайимжон Абдуғаниев, умуман доим раҳбарлар чиқаравершадими? Кечагисидан аввалгисида ҳам раҳбарлар чиқишган эди. Бу соҳанинг бошқа захматкашлари, бевосита ишлаётган одамларини ҳам кўрсатиш керак.

Дарҳақиқат, дастурга асосан тайёр нарса, ҳеч қурмаса ёзма матни бор материал киритилиши таомил. Ҳафталар ўтиб борарди.

31 январь куни кўрсатувлар тайёргарлиги муҳокамасида «Шаҳар бедарвоза эмас» ҳали тайёр бўлмагани айтилди.

Соат ўн еттидан ошганда бош директор ўринбосари Эгамберди Мусаев кирди.

— Тағин Урайимжон ака чиқар экан, — деди у.

Матнни олиб варақласам, бир неча саҳифа фақат янги қонунлар тарғиботига қаратилган гап-сўзлар билан тўлдирилган.

— Қолдирамиз, тайёрласин, кейин берамиз, — дедим.

Кўп ўтмай компания раисининг биринчи ўринбосари Элбек Мусаев қўнғироқ қилди.

— «Шаҳар бедарвоза эмас»ни олиб қўйибсиз. Буни орқасида мафия бор.

— Қачонгача мафиядан қўрқамиз! — дедим-да трубкани қўйдим. Кейин компания раиси Э. Ҳайитбоевга қўнғироқ қилдим.

— Нега мафия билан қўрқитишади?..

— Ўзинглар кўраверинглар, — деди у.

Мен Нурилла Холиқовни қидиртирдим. Тополмадик. У қаерда эди? Нега қочиб юрди? Бир пайт Э. Ҳайитбоев йўқлади.

Мен Б. Муҳамедов, Э. Мусаев, М. Муҳаммаджоновани ҳам олиб кирдим. Ичкарида Урайимжон Абдуғаниев ва кўрсатув бошловчиси Азиз Эрназаров ўтиришганди. «Меҳмон» сўз олдилар.

— Бу ишга миллионлар аралашган. Биз Жиззахда суратга олганда бир киши «Жаҳонгир Маматов бор, барибир чиқармайди, чиқаролмайсизлар» деб айтганди. Мана рост бўлиб чиқди...

Мен «ёниб» кетдим. Дунё кўзимга тор бўлиб кўринди. Осмондан тошлар ёғилгандай бўлди бошимга.

Раис стол устидаги аризани кўрсатди. Н. Холиқов аллақачон ариза ёзиб улгурганди. Нима учун мендан қочиб юрди-ю, нега ариза ёзди? Бу ариза қачон иш бериши керак эди?

— Элбек Мусаевга келибди. Сизга ариза ёзибди, нега менга кириб шуни тушунтирмади? Нега мендан яширди? Нега ҳеч ким билмайди нима берилишини?

— Сизчи, — деб сўради раис М. Мухаммаджоновадан.

— Менга ҳам кўрсатишмади, кўролмадим...

— Энди ҳамма бермаймиз деса ҳам мен бердираман! Ўзим ҳам чиқаман бирга, ўша мафия отса мени ҳам отсин,— дедим мен.

Кўз олдим қоронғу эди. Ташқарига чиқдик.

— Келинг, майли бермай қўя қолайлик, — деди У. Абдуғаниев.

— Йўқ, тақсир, энди чиқмасангиз ҳам чиқасиз, — дедим мен. Ўша лаънатининг номини ҳам айтасиз.

Қарангки, кадрлар яхши эди. Ваҳоланки мен ҳар куни танқидий нарса берайлик, деб дод солардим.

Бу ўйиннинг ортида нима борлигини ўйлаб, тополмай турганимда бир киши келиб:

— Худо Сизни бир сақлади, — деди. — Тасодифан эшитиб қолдим. Материални жумҳуриятда илгари энг катта одам бўлиб юрган киши билан боғлашмоқчи. Агар бугун берилмай қолса, эртага Президентга кўрсатишарди. Тамом. Сиз ҳам унинг гуруҳига қўшилган ҳисобланардингиз. Аммо охирги кадрда ўша каттаконнинг «одами» ҳақида гап бор эди. Уни олиб қўйишибди, эҳтиёт бўлинг, тағин...

Бу фитнадан ҳеч нарса чиқмагач, «ўйинчилар» ўзларини оқлашга киришдилар. Мишмишлар тарқатилди. «Фалончи олиб қўйди, мен бериб юбордим», «Жиззахга текширишга комиссия кетди»...

Мени ҳеч ким эшитишни истамади, ҳатто раҳбарлар ҳам. Истеъфо берганимдан кейин яна бу ўйиндан бирор «нарса» чиқаришмоқчи бўлишди. Лекин... улар «рақсга туширамиз» деган одам диёнатли бўлиб чиқди. Бунақаси камдан-кам учрайди.

Мана, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг товар ва моддий бойликларни олиб чиқиб кетишни назорат қилувчи давлат инспекцияси бўлими бошлиғининг муовини, милиция майори Азиз Эрназаровнинг баёнотидан парча: **«Мен, Эрназаров Азиз Тўғонович, 1992 йил 12—15 январь кунлари Жиззах вилоятига хизмат юзасидан сафарга бордим, у ерда рейд тадбирини ўтказдик. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтишим лозимки, ана шу рейд давомида ва кино тасвирга туширишвақтида Ўзбекистон телевиденнесининг бошлиғи Жаҳонгир Маматов ҳақида, унинг шахсияти ҳақида ва шунингдек унинг шанига нисбатан ҳеч қандай гап сўзлар бўлмаган.**

Мен буни ўз номимдан қатият билан таъкидлайман ва ушбу ёзма баёнотимга жавоб бера оламан».

Мақола чиқмади. Истеъфономам ҳатто «Эрк»дан ҳам олиб ташланди. Миш-мишлар авж олди. Ўзбекистон Прокуратурасига мурожаат қилдим. Назорат бошқармасининг бошлиғи В. Қосимов батафсил ўрганди.

Ўзбекистон прокурорининг ўринбосари С. Мирсафоев ва назорат бошқармаси бошлиғи В. Қосимов ўртоқлар менга расман: «Сизнинг номингиз пок» деб жавоб беришди. Ўзбекистон прокурори Б. Мустафоев эса бу хусусда Ўзбекистон Президентини ҳам хабардор қилганини айтди. Исмат Хушевга Урайимжон Абдуғаниев тушунтириб қўйган эмишлар, қоронғуда, э, кечирасиз телефонда топишганларини қаранг! Одамлар бекордан айтишмаган: «Мушукка «пишт» демаган, товуққа «кишт» дермиди?!».

Майли, мен мансабга ўч одам бўла қолай. Ваҳоланки, мансабсеварлар истеъфо беришмайди, айниқса сиёсий қарашларини очиқ айтган ҳолда. Улар лўттилик қилиб бўлса-да кун кўришади.

Бироқ, ёдингиздами Сиз ҳаммага телефон қилиб, «Табрикланг, Карим Баҳриев телевидениега раҳбар бўлди» дея жар солгандингиз. Ростдан ҳам юртбоши Каримжон билан узоқ суҳбатлашиб, ойнаижаҳоннинг юзини халққа буриш учун уни ишга тавсия этди. Лекин Э. Ҳайитбоев, Э. Мусаев Президентга қарши туриб олишди. Карим Баҳриевни ҳалига қадар ишга киришиши учун йўл беришмаяпти.

Хўш, бу истеъдодли, иқтидорли журналистнинг айби нима? Ахир, телевидениедаги ишни яхшилаш асосий мақсад бўлса, шундай ўт юрак йигитларга таяниш керак эмасми? Афсуски, Каримжон ҳам баъзиларнинг ҳалқумига тиғ бўлиб санчилишини улар фолбиндек олдиндан кўра билади лар.

«Тўппонча»ни машина ҳангомалари билан ўқлашибди. Бу ўқни бир пайтлар Анишчев деган жосус бошчилигида унинг Самарқандда жаллодлик қилган «ўнг қўли» Николай Филипповлар «ясашганди».

Ўшанда мен «десантлардан» бири бўлмиш Филипповнинг кирдикорларини фош қилиб, балога қолгандим. Охир-оқибат уларнинг ниқоблари йиртилди. Бу ҳақда «Ёш ленинчи» рўзномасининг 1990 йил 6 январь сонида батафсил ёзилганди. Машина ҳангомасини сайловлар арафасида қурол қилишди. Отилмади. Кейин Олий Кенгашнинг иккинчи сессиясида, котибият бошлиғи бўлиб Мустақиллик декларациясини қабул қилишга йўл очганимда Московнинг Ўзбекистондаги «болтаси» Ефимов ишга киришди. Собиқ Ўзкомпартиянинг иккинчи котиби каминани Олий Кенгашдан четлаштириш учун депутатларни чақиртириб, уларни қўрқитиб, менга қарши қўйди. Сарой ўйини ўтмади.

Мен ўнлаб-юзлаб одамларга машина олиш учун хат ёзиб берганман. Сайловчиларимдан канчаларига кўмаклашганман. Чунки, машина олиш борасида нақадар адолатсизлик илдиз отганди. Қанча-қанча бечоралар ҳалига қадар ҳам сарсонсаргардон бўлиб юрибдилар. М. Истамов масаласида Сиз андак адашибсиз, тақсир. «Расмий хужжатдан парча» деб ёзибсиз. Қани ўша расмий ҳужжат ва уни ким берган? Очиқроқ ёзганингизда эди Анишчев, Ефимовларнинг Самарқанддаги яна бир гумаштасининг башараси очиларди. Қутурганнинг куни қирқ, у башара очилади барибир.

«Шошилинчнома. Тошкент. Ўзбекистон Халқ ноиби Ж. Маматовга. Мен бугун барча ҳужжатларни олиб, Тошкентга бораман. И. Хушев деган туҳматчи билан судда гаплашмоқчиман... М. Истамов».

Ўзим эса кимларгадир ўхшаб сирли равишда эмас, балки очиқчасига машина олганман. Ваҳоланки, Сизда ҳам машина бор. Уни қандай олганингиз менга қоронғу.

. Самарқанд кооператив техникуми бўйича. У ердаги ғайриқонуний ҳатти-ҳаракатларни, талабаларни қабул қилишдаги ҳангомаларни вилоятдаги Ўзбекистон ва область халқ депутатлари, мутахассислар гуруҳи, Ўзбекистон Прокуратураси, ички ишлар идоралари ва «Ўзбекбирлашув» ходимлари текшириб, хулосалашган. Олий Кенгашда уни қўмита аъзолари муҳокама қилишган. У ердаги ҳангомалар ҳақида оз эмас, кўп эмас 318 саҳифалик ҳужжатлар бор. Аммо адолатнинг йўлини исматмонандлар тўсишди. Сиз ҳам шунча идораларни инкор этиб, аллақандай хатга «меҳр» қўйибсиз. Эҳтиёт бўлинг укам, мойли қозонга тушган ҳар қандай жонзот бир кун барибир жизғанак бўлади.

«Тўппонча» мақолани ўқиб хурсанд бўлиб кетдим. Қимматбаҳо мебель-гарнитуримиз бор экан. Балки остонамиз ҳам олтиндандур? Ис билар Исмат буни билмасмикан? Дўқпўписа қилган бўлсам, савдо вазири М. Усмонов ёзиб берсинлар. Афсуски бўҳтон. Нафақат менга, балки савдо вазирига ҳам.

Бойнинг мушуги қуён овлар деганларидек, «Адолат» мақоласини топибсиз. Партократиянинг қурбони бўлган Адолат Баҳриевани виждонан ҳимоя қилганман ва керак бўлса бундайларга бугун ҳам ҳимояга бораман. «Марказ» эса нималар ёзгани ва ёзаётгани ойнадек равшан. Сиз одам ўлдирган, бегуноҳ гўдаклар умрига завол бўлганларни ҳимоя қилиб мақола ёзганда виждонингиз, имонингиз қаерда эди? Ахир ўша савдолар бутун элга маълумку. «Саодат» журналидан қандай кетганингизни ҳамма билади. «Ўзбекистон адабиёти ва санъати»даги ҳангомаларингиз ҳалигача тугаган эмас.

Бирдан «Шукур акам, мени ишга қўйдилар» деб «Ҳаёт ва иқтисод» ойномасида ўз таъбирингиз билан айтганда «И. О. бош муҳаррир» сифатида пайдо бўлдингиз. Ҳар даврада Ш. Мирсаидовнинг номини айтиб, унга сиғиниб юрдингиз. Унинг атрофида гаплар айланганидан сўнг эса Ислом Каримов номини байроқ қилиб, унинг яқин одамиман дея қанча ҳангомалар кўрсатдингиз. Журналист дипломи билан иқтисодиёт бўйича аспирант ҳам бўлиб олдингиз.

Жаноб Хушев! Ким мансабда бўлса у сизга дўст, ишдан кетган куни эса — душман. Эсингиздами, катта маҳкамада, обрўли кишиларнинг ёнида «Жаҳонгир ака, Сиз телевидениега ўтдингиз, ҳақиқат қарор топди. Мен журналистлар съездида сайлов варақаларини бузиб Сизга хиёнат қилдим. Ҳали вақт келади, бу ҳақда ёзиб, кимнинг топшириғини бажарганимни айтиб, сиздан узр сўрайман, келинг акажон бир қучоқлаб, ўпиб қўяй» дегандингиз. Сиз ўша Исмат-да! Бугун ҳам кимнингдир қўлида ўйнаганингизни ҳали тап тортмай айтасиз. Бунинг учун улар мансабдан кетишса бас, шу кун тилга кирасиз. Халқимиз бежиз айтмаган: бой тахтидан тойса, қулвачча тўти бўлар.

Сиз савол берибсиз: «Қайси қалъага мансубсиз?». Мен учун битта қалъа бўлган ва бўлиб қолади. У Ўзбекистон қалъаси, ўзбек халқининг қалъаси! Ана шу қалъа метин ва устивор бўлиши учун курашиб келаяпман ва бу йўлда собитман. «Тўппонча»лар эса мени кучсизлантирмайди, аксинча курашда қатъиятли бўлишга ундайди.

«Совет Ўзбекистони» рўзномасидами, Олий Кенгаш Ошкоралик қўмитасидами, ойнаижаҳондами, хуллас қаерда бўлмасин кўз олдимда эзилган, азоб-уқубатларга, туҳмат балоларига, ҳаёт гирдобларига, ноҳақликка дуч келган одамлар турган. Халқ дардини кўтариб юрганларнинг душмани кўп. Улар изимиздан пойлаб юрадилар. Буни сезиб, кўриб турамиз. Улар халқ дардидан қўрқадилар. Бу дард ошкор бўлса, қанчадан-қанча мансаб курсилари, машиналар эгасиз қолишини биладилар. Шу сабабдан ҳам доим «тўппонча» қидирадилар, қаллоб қассобнинг тушига мингта туя киргани каби.

Уйим ёнганини ҳам билиб олибсиз. Қатор фельетонларим чиқиб турган бир пайтда, уй-жойни таъмирлаб бўлган кунда ярим кечаси олов исканжасида қолсак ва кимдан шубҳа қилганимни айтсам-у жавоб ололмасам, бу сирли эмасми? Бу воқеадан «очко» қилганим йўқ. Агар шундай ташвишлардан «очко» йиғганимда эди, сессия кунлари уйимга бостириб киришгани, меҳмонхонага келиб қурол билан дўқлашгани сингари кўплаб воқеаларни аллақачонлар эл-юрт билган бўларди. Мен юртбошига-ю, маъмурий идораларга хабар қилиш билан чекланганман. Шу сабабдан даъволарингиз елим билан ҳам ёпишмайди. Аммо ўзимни беайб зот дейишдан йироқман. Кўп хатоларим бор. Айниқса сиёсат борасида. Самимий гапларга ишонувчанман. Шунинг орқасидан қоқилиб юраман. Сиз ҳақорату бўҳтонлардан устун бўлиб камчиликларимни холисона кўрсатиб берганингизда қуллуқ қилардим. Таассуфки бунга қодир эмассиз!

Майли Исмат, борингизга шукур, бир тулки ҳийласи қирқ кишини чарчатсада, Сиз туфайли юракдаги анча гапларни айтишга имкон бўлди. Шахсингиз, қилмиш-қидирмишингиз ҳақида бир қоп ҳужжатларни олиб келишди. Ишлатмадим. Акс ҳолда мен ҳам биров қўлидаги «тўппонча»га айланардим.

Ботар куннинг отар тонги бор. Сизга насиҳат қилмайман, узр сўрашингизни ҳам истамайман. Ҳақоратларингизга келсак, суд бор. У қарорини чиқаради. Қолаверса, энг олий суд Оллоҳнинг вақтидир. Унинг ҳар биримизга яраша жазоси муқаррар. Ижодкорлар орасида гап юради: «Улуғ шоирларимиздан бири: Бу бола ўз ажали билан ўлмайди» деган эканлар. Мен Сизнинг узоқ яшашингиз тарафдориман. Чунки бобомиз Темур ҳазратлари айтганларидек, бу дунёда виждонни йўқотиб, узоқ умр кўришдан оғир дард йўқ.

Жаҳонгир МАМАТОВ

«ХАЛҚ СЎЗИ» МУҲАРРИРИЯТИГА

Рўзноманинг 1992 йил 18 апрелдаги сонида «Парвоз ва инқироз» сарлавҳали мақолада «Самарқанддаги олғирлик Тошкентда ҳам давом этди. Савдо вазирига дўқ-пўписа билан қимматбаҳо мебель-гарнитурни сув текин қўлга киритганингизни бошқа қандай баҳолаш мумкин?», дейилган.

Ўзбекистон Савдо вазирлиги шуни маълум қиладики, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати Ж. Маматов мебель масаласи бўйича Савдо вазирлигига мурожаат қилмаган.

Мақола автори нимага асосланиб бу ҳақда ёзганлигини текшириб кўриб, газетага босиб чиқаришингизни илтимос қиламиз.

Савдо вазири **М. УСМОНОВ.**

ОРЗУДАН БИР ИМОРАТ

Ойдин ҲОЖИЕВА илк шеърларидан бирида «Яхшилар ташвиши, қарзи — елкамда», —деган эди. Ушбу иқрор қоғозга муҳрлангандан бери нашр этилган 20 дан ортиқ китоблардаги шеърлар шоиранинг қалами чалган ям-яшил қўнғироқлардир. Бу қалам илдизлари бир бокира чашмадан озиқланиши сабаблидир, унинг япроқларидан самимият, яхшилик, меҳр ва муруввaт садолари таралади. Уларнинг оҳанги ҳам, таровати ҳам, рангию шакли ҳам фақат ўзига хос.

Ўқувчиларни яхшиликка ёндоштирувчи, ёмонликдан адаштирувчи бу яшил қўнғироқлар ҳамиша жарангдаб турсин.

ОЙДИН

КЎНГЛИМ

Кўнглим, ўз-ўзингча бир шоҳсан, сен,
Кўкда ўтовлаган бир моҳсан, сен,
Бинафша гулидай мўртсан-а бунча,
Ҳазон лашкарли тиромоҳсан, сен.

Қилтириқ жилғадай ҳолинг йўқ-йўқ,
Бир янтоқ ўдмича болинг йўқ-йўқ,
Селдирсан, чинорни оқизгулик гоҳ,
Силайи раҳимсан, мисолинг йўқ-йўқ.

Селингда лангарсиз оқдим-о,
Елкансиз кемадай улоқдим-о,
Ғаввос бўлиб дур олиб чиқдим,
Бир игна кўзича нур олиб чиқдим,

Гоҳи тегдим жароҳатингга,
Жон аччиғи—чиқди кўздан ўт.
Гоҳо меҳру фароғатингга
Икки дунё бўлгудек унут.

Орзудан бир иморат қурдим,
Маликадай давронлар сурдим.
Виждон қасрин остонасини
Чўри бўлдим, сочим-ла супурдим.

Миннатсиз ризқу рўз терибман,
Ўлмаган қул, яшаб юрибман.
Кўнглим, ҳафа бўлма, измимни
Мен фақир Виждонга берибман!

САЛОМНОМА

Шафтолузорлар-ай, пушти аланга,
Шуъласидан қочди қишнинг зоғлари.
Ғойибдан бир хабар келмишди манга:
Чорлаётир мани Бўстон боғлари.

Аввал салом Сизга, чучмомаларим,
Салом чучук тилли қизғалдоқларим.
Ялпизларим, Сизга — дилномаларим,
Ўргилайин, Сиздан чўл янтоқларим!

Оқ пачакли доно бибилар, Салом,
Иззатда Фотима кабилар, Салом!
Набира опичлаб, Ерга эгилиб
Яшаган бобολар — набийлар, Салом!

Салому ихлосим аввал Сизгадир,
Валийларга устоз Хожайи Бўстон.
Бундаги ҳар тошни Сизлаб, Сизлатур
Бағрингизга ойдек ботган Онажон!

Мусичадай мунглуғ, беозорларим,
Опаларим — таянч қўрғоним, Салом!
Оғзимга бол тутган буғдойзорларим,
Ҳазориспанд исли ёбоним, Салом!

Қулоғимга жаннат товшидай кирган
Укам сайратган лойҳуштаклар, Салом!
Ёнимда меҳрибон оғамдай турган
Чумчуқларга чайла тераклар, Салом!

Танидингми мени, ҳай, Дўрмон ариқ,
Оқизоқ нонга ўч ўша қизингман.
Бўстоним, беғубор, бир содда қизиқ,
Турган-битганим-ла сенинг ўзингман.

Мен-ку янги дунё очолганим йўқ,
Шон-шуҳрат аршида учолганим йўқ...
Бирдан ортиқ бўлдим, бировлардан кам;
Бирор мушкул жумбоқ ечолганим йўқ.

Қайда бўлсам, фақат Ойдин сўз айтдим.
Шаънингни бамисли чанқовуз айтдим.
Мен, Ҳожи бобонинг супра қоқдиси,
Ой бориб, бағрингга ёруғ юз қайтдим!
Мадҳингни бамисли чанқовуз айтдим!

АЛЛА

НАБИРАМГА

«Икки кўзим аймоғи-ё, алла-ё,
Юрагимнинг қаймоғи-ё, алла-ё!»
Қўш фаришта бешигингни қўрғасин,
Худо берган чироғим-о, алла-ё,
Какликчадай сайроғим-о, алла-ё!

Турна ухлар беланчаги қамишдан,
Тулки бола ётар қиёқ болишда,
Ойнакўлда балиқ мудрар кумушда,
Чин бахмалда минорим-о, алла-ё,
Ёқамдаги туморим-о, алла-ё!

Шамол тинди, шақилдоғи — ёнбошда,
Ой беркинди тўлқинларга талошда,
Уйқу босиб, эснайди тоғу тош-да,
Янги чиққан ойим болам, алла-ё!
Ипаклардан майин болам, алла-ё!

Гул баргига чирилдоқлар беланди,
Райҳонлардан атру анбар эланди,
Ҳаётимда қизилгулнинг пайванди,
Боғимдаги қирмиз лолам, алла-ё,
Киссамдаги майиз болам, алла-ё!

Тил учимда ҳолвайитар беройин,
«Қадининг боғи узилсин-о, кўройин,
Келинча бўлиб сўзилсин-о, кўройин»,
Худо берган чироғим-о, алла-ё,
Юрагимнинг қаймоғи-ё, алла-ё!

* * *

Қайтадан кўклаган дарахтнинг
Меваси бир ширин:
Юракка сиғмаган бир бахтнинг
Совғаси яширин.
Мен Ҳизр учратган кимсадай
Тилларим лол, ҳайрон,
Дунёнинг шодлигин кўрарман
Йўлимда минг алвон.
Қил кўприк устида ҳаётга
Боғлаган бир қатим:
Сен менинг бир ўлгач, тирилиб
Топган давлатим.

Султон-ку суягин асли хор этмас,
Моҳи хосам, сенга минг баҳор етмас.
Қай бир халқ ўз эркин йетивор этмас,
Етти пуштини шўр пешона кўрдим.

Ойдин Хожи

МАҲОРАТ КЎРИГИ

ТОШКЕНТ. В. А. Успенский номидаги республика ўрта-махсус мусиқа мактаб-интернатида «Умид» конкурс фондининг қобилиятли болаларни таништириш маросими бўлиб ўтди. Соғлиқни сақлаш Бош бошқармаси қошида ташкил этилган «Улуғбек» кичик корхонаси унга ҳомийлик қилиб, ғолибларни рағбатлантириш ва уларнинг степендиясига қўшимча қилиш учун 40 минг сўм пул ажратдилар.

СУРАТЛАРДА: 1. 7-синф ўқувчиси Дилшод Назаров. 2. Ғолиблар (чапдан ўнгга) Ж. Рубинова, Я. Матёқубова ва Л. Рўзиматова.

С.ВЕЛИЧКИН олган суратлар.

ҚИРҒИЗИСТОН ЯНГИЛИКЛАРИ

БОҒЧАЛАР БЎШАБ ҚОЛДИ

ЯҚИН кунларгача болани боғчага жойлаштириш амримаҳол эди. Энди вилоят боғчаларига атиги 30-40 фоиз бола қатнаяпти. Чунки бозор шароитида ҳамма ота-оналарнинг ҳам ойига бир бола учун 80-120 сўмдан тўлаб туриш имконияти йўқ.

ТУРКИЯГА АСАЛ ВА ТЕРИ

«ЎШИНТЕРНЭШНЛ» Ўш-Америка қўшма корхонаси илк бор хорижга — Туркияга 100 тонна асал ва тери жўнатди. Йўлга тушган ептита КамАЗ автомашинаси Ўшга қайтишда ҳар хил истеъмол моллари ола келади.

ГОЛЛАНДИЯГАЧА ЧЎЗИЛГАН ИЧАКЛАР

ЎШ гўшт комбинатида сўйилган қўйу молларнинг ичак-чавоқлари яқин кунларгача арзимаган чақага Қозон, Уфа, Россия шаҳарларига юборилар эди. Энди эса бу ичак-чавоқлар Голландияга жўнатилмоқда. Эвазига гўшт комбинатларига мўлжалланган замонавий ускуналар олиб келинади.

Р. КАРИМОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

АМИР ТЕМУР ХИЁБОНИ

ҚАМАШИ. Марказий майдонга туташ жойда шаҳар меҳнат жамоаларининг кучи билан қарийб 1,5 гектарли хиёбон ташкил этилди. Мевали, манзарали дарахт, гул кўчатлари ўтқазилди, сув йўллари қурилди, йўлаклар чиқарилди, бир неча фаввoралар боғ ҳуснига ҳусн қўшаяпти. Хиёбон учун Қамаши ўрмон ва «Чимқўрғон» боғдорчилик давлат хўжаликлари арча, чинор дарахтлари, ўн мингдан зиёд мевали ниҳоллар совға қилдилар.

Шаҳар аҳолиси хиёбонни буюк бобомиз хотирасига Амир Темур номи билан атаяпти. Хиёбон ўртасида соҳибқироннинг машҳур оти — Ақимга миниб турган ҳайкали ўрнатилди. Атрофини аъёнлари ўраб туришибди. Ҳайкал тошдан ишланган махсус супага ўрнатилган.

Ҳайкални Тошкентдаги «Панорама» ҳайкалтарошлик ширкатининг устаси Улуғбек Мардиев билан қамашилик иқтидорли муҳандис Ражаб Турдиев ҳамкорликда яратишди.

П. ГАДОЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

МАБЛАҒ КЕРАКМИ?

Марҳамат, бемалол!

Уни Сизга биз берамиз

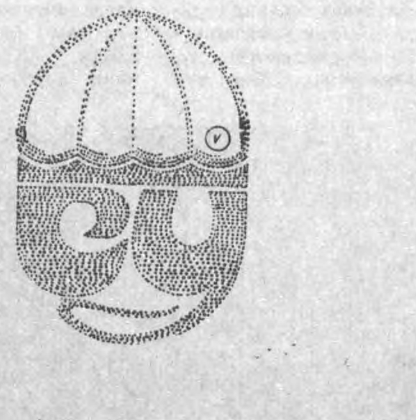

АКЦИЯЛАР
1 000 сўм
10 000 сўм

АКЦИЯЛАР
50 000 сўм
100 000 сўм

«Ўзбек савдо уйи»

ФИРМАСИ

Экспорт-импорт ЛТД

АКЦИЯЛАР

НОМИ ЁЗИЛГАН ИМТИЁЗЛИ НОМИНАЛ НАРХИ

1 000 сўм

ҚУЙИДАГИЛАР АКЦИЯЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ БЎЛИШЛАРИ МУМКИН:

ташкилотлар ва алоҳида шахслар

АКЦИЯ ЭГАСИГА ҚУЙИДАГИ КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ:

молия йили якунларига кўра курс бўйича 20 фоиз қўшимча тўланади.

АКЦИЯЛАРНИ СОТИШ, ОЛИБ СОТИШ ВА БОШҚА ЙЎЛ БИЛАН БЕГОНА ҚЎЛГА ЎТКАЗИШ

«ЎЗБЕК САВДО УЙИ» фирмасининг розилиги билан ва фақат фирмада рўйхатга олиниб амалга оширилади.

АКЦИЯЛАРНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ

Акция эгаси уни сотиб олган пайтдан эътиборан бир йил ўтгандан кейин асл қиймати ҳамда курс бўйича 20 фоиз қўшимчани олишга ҳақлидир.

НОМИ ЁЗИЛГАН ОДДИЙ НОМИНАЛ НАРХИ

50.000 сўм
100.000 сўм

ҚУЙИДАГИЛАР АКЦИЯЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ БЎЛИШЛАРИ МУМКИН:

ташкилотлар ва алоҳида шахслар.

АКЦИЯ ЭГАСИГА ҚУЙИДАГИ КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ:

молия йили якунларига кўра дивиденд шаклида фойданинг бир қисмини олиш ҳуқуқи.

Номинал нархи 100.000 сўм бўлган битта акция бир овозга эга.

Номинал нархи 50.000 сўм бўлган акциялардан иккитаси бир овозга эга.

АКЦИЯЛАРНИ СОТИШ, ОЛИБ СОТИШ ВА БОШҚА ЙЎЛ БИЛАН БЕГОНА ҚЎЛГА ЎТКАЗИШ

Фақат «ЎЗБЕК САВДО УЙИ» фирмасининг розилиги билан ҳамда фирмада рўйхатга олиниб амалга оширилади.

АКЦИЯЛАРНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ

Акция эгаси уни сотиб олган пайтдан эътиборан бир йил ўтгандан кейин асл қиймати ва дивидендни олишга ҳақлидир.

ОДДИЙ ТАҚДИМ ЭТУВЧИ УЧУН НОМИНАЛ НАРХИ

10.000 сўм

ҚУЙИДАГИЛАР АКЦИЯЛАРНИНГ ЭГАЛАРИ БЎЛИШЛАРИ МУМКИН:

ташкилотлар ва алоҳида шахслар.

АКЦИЯ ЭГАСИГА ҚУЙИДАГИ КАФОЛАТ БЕРИЛАДИ:

молия йили якунларига кўра дивидендни олиш ҳуқуқи.

АКЦИЯЛАРНИ СОТИШ, ОЛИБ СОТИШ ВА БОШҚА ЙЎЛ БИЛАН БЕГОНА ҚЎЛГА ЎТКАЗИШ

«ЎЗБЕК САВДО УЙИ» фирмасининг розилигисиз амалга оширилади.

АКЦИЯЛАРНИ ҚАЙТАРИБ БЕРИШ

Акция эгаси уни сотиб олган пайтдан эътиборан бир йил ўтгандан кейин асл қиймати ва дивидендни олишга ҳақлидир.

АКЦИЯЛАРГА ОБУНА БЎЛИШ

кўтара савдо шартномалари тузиш йўли билан амалга оширилади.

«ЎЗБЕК САВДО УЙИ» томонидан эълон қилинган муддатларда қайтариб берилмаган акцияларнинг биринчи эмиссияси амал қилиш муҳлати тугагач, улар йиллик 20 фоизли имтиёзли облигациялар разрядига ўз-ўзидан ўтган ҳисобланади.

Акцияларни қайтариб бериш пайтида эгасининг хоҳиш-истаги ва «ЎЗБЕК САВДО УЙИ»нинг таклифига кўра қиймати сўмлар ёки товар билан тўланиши мумкин.

Ўзбекистон Республикаси, 700000, Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 24-уй.
Телефонлар: 35-37-90, 34-85-09, 34-64-79, 34-96-31. Факс: 34-64-50. Телетайп: 11 63 84. Телекс: 11 61 08. PTB SU.

НТТ

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯ ВА ТОВАРЛАРИ— АМЕРИКАДА!

Сиз уларни АҚШ ишбилармонлари ва савдо-саноат доираларига

«МДҲ ва Болтиқбўйи мамлакатларининг товарлари ҳамда маҳсулотлари АҚШ-92да»

тижорат кўргазмасида жуда қулай йўл билан тақдим этишингиз мумкин.

Кўргазма 1992 йил ноябрида Сан-Франциско шаҳрида намойиш қилинади.

Кўргазмани уюштирувчилар «HT Trading, Inc.» (АҚШ) фирмаси. У «СССР товарлари АҚШ-91да» тижорат кўргазмасини муваффақият билан ташкил этиб, танилгандир. Кўргазма 1991 йил ноябрида Сан-Франциско шаҳрида ўтказилган бўлиб, унда Ўзбекистондан фақат битта фирма — «Ўзбектўқимамаш» (Тошкент шаҳри) қатнашганди. Бу ҳол, табиийки, АҚШ билан савдо-сотиқ соҳасида Ўзбекистон саноати ва фанининг жуда катта имкониятларига номувофиқ эди.

Сизни Америка фирмалари билан амалий алоқалар ўрнатиш ва АҚШ бозорига йўл топиш қизиқтирадими? Агар эҳтиёж сезсангиз,

«МДҲ ва Болтиқбўйи мамлакатларининг товарлари ҳамда маҳсулотлари АҚШ-92да»

кўргазмаси дирекциясига мурожаат этинг:

Телефонларимиз:
Москвада: **216-8841, 216-7778, 216-7347.**
Факс: **216-8841.**
Ригада: **217-295, 217-364,**
Факс: **217-364.**
Андижонда: **5-92-88.**

Кўргазма дирекциясининг манзили: **129223, Москва шаҳри, а/я № 58.**

ШИФОКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

1992 йилнинг август ойида Самарқанд давлат тиббиёт институтини 1972 йилда битирганларнинг учрашуви ўтказилади. Унда қатнашишни истаганлар 703048, Самарқанд шаҳри, А. Икромов кўчаси, 58-уй, 48-хона, З. Т. ХАЛИЛОВАга мурожаат қилишлари мумкин. Телефонлар: уйда 22-16-92, ишхонада 35-98-46.

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси.

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Таҳририятга ҳажми 9 бетдан ортиқ мақолалар қабул қилинмайди. Топширилган қўлёзмалар муаллифларга қайтарилмайди.

Алоқа учун телефон: 33-07-48.
Индекс: 64608. Буюртма Г—86

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. 100000 нусхада чоп этилади. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 22.20. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12